

Rebolusyonaryo a Dyaryo ti Umili ti Amianan a Laud a Luzon

DANGADANG

Abril - Hunyo 1998

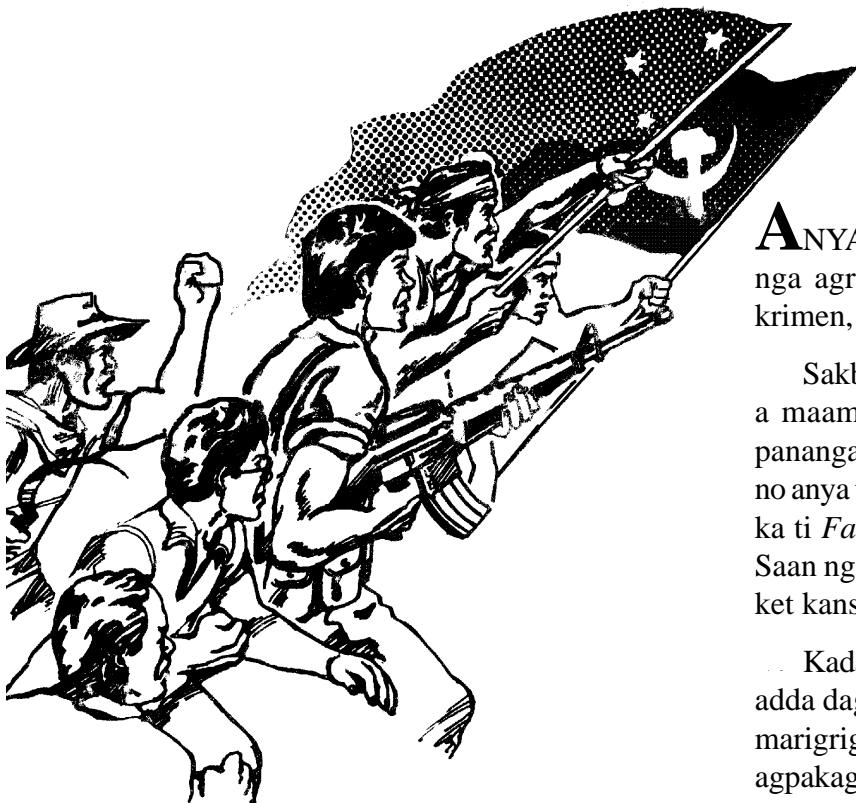
TAWEN XII BLG 2

P2.00

Ipasa no Mabasa

Editorial

Armado a Dangadang ti Kangrunaan a Solusyon

ANYA TI SOLUSYON kadagiti sangsanguen ti umili nga agrurutap a problema? Problema iti kabiagan, krimen, rigat, bisin, sakit, gulo, riribuk, didigra?

Sakbay a marisut ti anyaman a problema, kasapulan a maamiris nga husto no anya ti problema. Kas ti panangagas iti maysa a sakit, kasapulan a maammuan no anya ti sakit. Saan a mabalin nga insigida nga agtomar ka ti *Fansidar* a para malaria no ti sakit mo ket uyek. Saan nga umanay a *Cortal* laeng ti pangagas no ti sakit ket kanser wenno *TB*.

Kadagiti sagsagrapen ti umili a problema iti agdama, adda dagiti mangibaga a ti puon ti problema no apay a marigrigat ti Pilipino ket kinasadut, isu a ti solusyon ket agpakagaget ken anusan ti rigat tapno magun-od ti namay ken gin-awa.

Adda met dagiti dadduma a mangibaga a dakkel unay ti populasyon isu a ti solusyon ket *family planning*.

Ken adda met dagiti mangibaga a kararag iti Diyos ti pakasolbaran ti amin a problema, gapu ta ti tao ket managbasul. Wenno ti rigat ket isu't gasat isu nga awan ti maaramidan no di ket aguray ti suwerte.

Iti likudan ti amin dagitoy ket narabaw a panagamiris iti problema. Isu a dagiti solusyon ket saan nga umubra. Saan nga umannatop nga agas. Saan a ti ramut ti problema ti marisut, no di ket dagiti sintomas laeng. Isu nga agtultuloy latta ti sakit.

L I N A O N

<i>Maipanggep iti Sentenaryo ti Rebolusyon a Pilipino</i>	5
<i>CECAP: Programa ti COIN ti Rehimen nga US-Ramos</i>	9
<i>Interview kenni Ka Louis Jalandoni</i>	12
<i>Mailinteg a Panagorganisa iti Aw-away</i>	19
<i>Damdag ken Adal</i>	22
<i>Surat iti Dangadang</i>	29
<i>Seksyon Medikal</i>	30
<i>Seksyuon Kultural</i>	32
<i>Manuel</i>	32

Anya ti Problema ti Umili a Pilipino?

Ti problema ti umili a Pilipino ket mairamut iti bulok a sistema. Daytoy a sistema ket iturturayan ti imperyalismo, burukrata kapitalismo, ken pyudalismo. Dagitoy tallo ti puon ken gapu ti agtultuloy a kumarkaro a rigat ken kasasaad ti dasig a mannalon, mangmanged, petiburgesya, ken dagiti nadumaduma a demokratiko a sektor iti gimong a Pilipino.

Iti daytoy a sistema, naguddua ti tattao iti dua a paset: dagiti manggungundaway ken mangidadanes laban kadagiti magungundawayan ken maidaddadanes. Us-usaren dagiti managgundaway nga imperyalista, kumprador burgesya ken appo't daga ti ranggas ken panangallilaw tapno mentinaren ti bulok a sistema. Isuda ti adda iti turay, ken us-usaren da ti amin a pwersa ken makinarya ti estado (militar, linteg, korte, pulis, baludan, kdp.) tapno agtultuloy a bumaknang da.

Iti kastoy a sistema, armado a dangadang laeng ti solusyon. Babaen laeng iti rebolusyon a maparmek dagiti agturturay a dasig ken mabaliwan ti gimong. Babaen laeng iti gubat ti umili a maibangon ti baro a sistema no sadino a mapunas ti pananggundaway ken panangidadanes ken magun-od ti wayawaya ken demokrasya.

REPORMA wenno REBOLUSYON?

Ngem adda latta dagiti mangipilit a ti solusyon ket babaen ti reporma, saan a rebolusyon. Babaen ti “nainkapyaan” a wagas, saan a nadara. Babaen ti areglo ken kompromiso, saan a labanan.

Sublian tayo ti pakasaritaan ken dagiti kapadasan tapno makita no anya’t nagbanagan dagiti repormista a tignayan.

Idi tiempo ti kolonyalismo nga Espanyol, napaay dagiti repormista a grupo dagiti burges nga ilustrado. Ti wayawaya ti Pilipinas ket nagun-od gapu iti Rebolusyon ti 1896. (*Kitaen ti mainaig nga artikulo maipanggep iti Sentenaryo iti panid 5*).

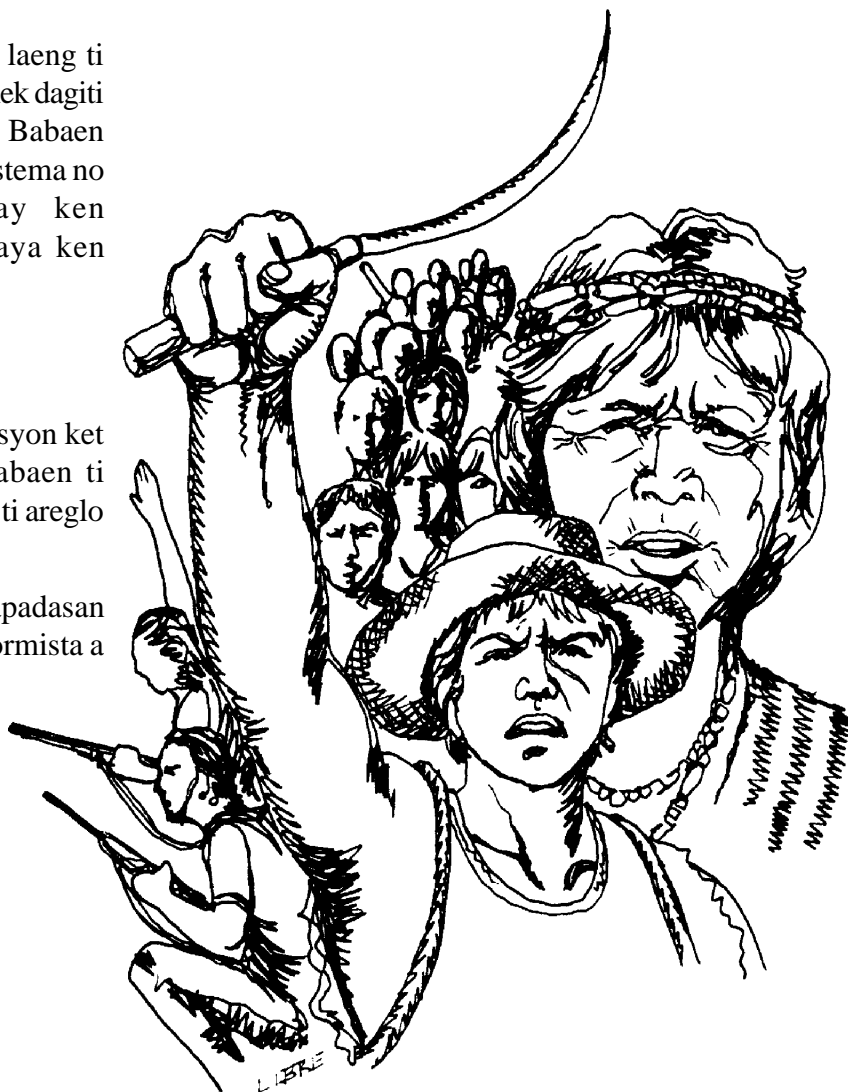
Idi simmangpet dagiti imperyalista nga Amerikano, simmuko ken nakikompromiso ti burges a liderato ni Aguinaldo, isu a bogus

nga independensya wenno wayawaya ti nagun-od ti Pilipinas.

Idi tiempo ti Hapon, limmaban dagiti gerilya a *bolomen* ken Hukbo ng Bayan Laban sa Hapon (HUKBALAHAP) isu a napatakyas dagiti kalaban. Ngem gapu ta naibbatan ti armado a dangadang, nalaka a nakasubli ti turay dagiti imperyalista nga Amerikano.

Iti kapadasan dagiti Ibaloy ti Benguet, napatalaw ti nasurok 350 pamilya idi maipatakder ti Ambuklao ken Binga dam gapu ta awan ti armado a dangadang. Ngem iti kapadasan met dagiti Bontoc ken Kalinga, napasardeng ti plano a Chico dam gapu iti armado a dangadang ti umili.

Ti wayawaya ken demokrasya ket kasapulan nga ilaban ken salakniban. No saan a limmaban dagiti appo

"...nalawag ti adal iti pakasaritaan ti lubong: awan ti agturturay a dasig a situtulok a mangisuko iti kinabaknang ken bileg da."

tayo idi tiempo ti Espanyol, no saan a limmaban dagiti umili a Tinggian iti Cellophil, awan koman ti tawid tayo a nagtaudan a daga ken ti kinabaknang na.

Kasta met iti intero a pakasaritaan ti lubong, nalawag ti adal: awan ti agturturay a dasig nga insigida ken situtulok a mangisuko iti kinabaknang ken bileg da. Kasapulan ti armado a dangadang tapno maparmek dagiti managgundaway ken manangidadanes a dasig.

Daytoy a kinapudno ket saan a bigbigen dagiti repormista. Saan da a bigbigen ti pudno a galad ti kontradiksyon iti baet ti managgundaway ken magunggundawayan a dasig - a daytoy ket antagonistiko wenno nadara. Marisut laeng daytoy a kontradiskyon babaen ti rebolusyon, saan a reporma.

Eppes wenno agkurang ti reporma gapu ta saan na a sagiden dagiti ramut ti problema. Dagiti reporma ket pangmabiitan a remedyo wenno patse-patse laeng, kas ti panagtomar iti Cortal tapno "pangagas" iti kanser.

Ipagarup dagiti repormista nga agpakaasi ti umili kadagiti agturturay ket maiteden ti kiddaw da. Ipagarup dagiti repormista a mabalin nga agbaliw ti sistema no masukatan dagiti opisiales ti gubyrno.

Ngem sabali ti isursuro ti pakasaritaan. Idi tiempo ni Cory Aquino, nangipanamna daytoy nga agbaliw ti sistema ken agbalin a kabaliktad ni Marcos. Iti napalabas a turay ni Ramos, nangipanamna daytoy iti panagdur-as babaen ti Pilipinas 2000.

Ti kongkreto a napasamak, ad-adu ti napapatay ken nabiktima ti ranggas militar idi tiempo ni Aquino ngem idi turay ni Marcos. Kimmaro ti krisis iti ekonomya ken pulitika, ken nagtultuloy daytoy iti tiempo ni Ramos. Nagtultuloy ti pannakaidadanes ken pannakagundaway ti umili a Pilipino. Ken inggana ita, agtultuloy ti turay dagiti reaksyunaryo a dasig.

Ti Agdama a Batayan ti Armado a Dangadang

Ita a nangabak ni Estrada iti eleksyon, adda kadi manamna tayo a pudno a panagbalbaliw? Pinasubli ni Estrada dagiti dati a kroni ken bunggoy ti dati a diktador Marcos. Palubosan na pay ketdi a maitabon ti bangkay ni Marcos iti Sementeryo dagiti Bannuar (*Libingan ng mga Bayani*)! Dagiti pinili ni Estrada para iti Kabinete na ket pasig a kumprador-appo't daga. Pagbalinen na pay nga *adviser* ni Ramos.

Inkari pay ni Estrada nga itultuloy na dagiti patakaran ti napalabas a rehimen ken tungpalen na dagiti diktat ti imperyalista nga IMF-WB. Ngarud, maysa manen nga aso-aso a rehimen ti US kas kadagiti napalabas. Ta no saan a tumungpal ni Erap kadagiti diktat ti imperyalista, sigurado nga ipamuspusan ti imperyalista a sukatan isuna iti natulnog a pasurot.

Iti nasapa pay ket agriing tayo iti ilusyon wenno arapaap a ni Erap ket para kadagiti marigrigat. Awan manamna tayo iti turay ni Estrada no di panagtultuloy ti bulok a sistema. Agtalinaed ti turay dagiti managgundaway a dasig. Agtultuloy ti bisin, rigat, sakit a maipupon iti tallo a batayan a problema ti Pilipino. Agtultuloy ti panangallilaw tapno kaluban ti pudno a galad ti baro a turay.

Agtultuloy dagiti plano a dam ken minas ditoy Kordilyera, agtultuloy dagiti kontra-umili a patakaran ken programa iti intero a pagilian. Isu a namnamaen tayo nga agtultuloy a mausar ti reaksyunaryo a ranggas kontra iti umili a Pilipino tapno maipatungpal dagitoy a patakaran. Ranggas a mangsalaknib iti interes ti sumagmamano a babaknang. Ranggas ti pasista a militar, ranggas ti in-inut a pannakapespes ti dara ti mangmangged ken mannalon bayat a bumutbutyog ken agragragasak dagiti agturturay. Ti reaksyunaryo a ranggas ket sungbatan tayo ti rebolusyonaryo a ranggas.

Nabaliwan ti drayber ngem agtultuloy a bulok ti lugan. Ti kasapulan ket interamente a baliwan ti drayber

ken bulok a lugan. Ituloy tayo ti napugsat a dangadang dagiti appo tayo, dagiti Katipunero, gerilya a *bolomen*, ken HUKBALAHAP.

Galad ti Agdama a Rebolusyon

Kasapulan a maikkat ti kanser iti gimong a Pilipino -- dagiti tallo a batayan a problema. Maparmek laeng dagitoy babaen ti nailian-demokratiko a rebolusyon. Nailian gapu ta panggep na a mawayawayaan ti pagilian manipud iti imperyalismo. Demokratiko gapu ta ilablaban na ti interes dagiti kaaduan nga umili a Pilipino, nangruna dagiti mannalon, kontra iti pyudalismo ken burukrata kapitalismo.

Daytoy ket addaan turongen a sosyalista no sadino a mapunas ti panaggundaway ken panangidadanes, ken mapanday ti narang-ay a biag babaen ti panagtitinnulong.

Ti agdama a rebolusyon ket naunday a gubat ti umili. Saan a magun-od ti balligi iti mabiit laeng a panawen, no di ket dumalan iti adu a rigat ken sakripisyo.

Daytoy ket gapu ta iggem dagiti agturturay ti dakdakkal a bileg ken pwersa iti agdama, bayat a dagiti rebolusyonaryo a pwersa ket agrugi iti bassit a bilang ken in-inot a dumakkal ken pumigsa.

Iti agdama, adda kadagiti kabusor ti amin a pigsa (kwarta, turay, militar, kdp.). Ti adda kadagiti umili ket ti milyong-milyon a bilang da kumpara iti bassit a bilang dagiti agturturay a dasig. Ngem daytoy a kinaadu ti umili a magunggundawayan ket masapul a maaddaan met ti rebolusyonaryo nga urnos ken bileg militar tapno mabaelan na a sanguen ken abaken ti kabusor. No awan ti kastoy nga urnos ti umili, awan ti pigsa da.

Rumbeng ngarud a maorganisa ti umili. Rumbeng nga agkaykaysa ti masa a Pilipino ken itandudo ti historikal a rebbengen da iti panagbaliw ken panagdur-as iti gimong babaen ti rebolusyon, kas ti napaneknekan iti napalabas.

Itultuloy ti nairugi, agpursigi inggana't balligi! ★

Maipanggep iti Sentenaryo ti Rebolusyon a Pilipino

ni Lorena Bagnos

Maysa gasut a tawen ti napalabas idi inwayat da Bonifacio ken dagiti umili ti Rebolusyon a Pilipino a mangwayawaya ti Pilipinas manipud iti kolonyalismo nga Espanyol. Kas pananglagip iti sentenaryo wenno maika-100 tawen ti rebolusyon, pabaruen tayo ti makaili nga anag dagiti naindaklan a bannuar. Biagen tayo ti makaili a tarigagay da kas kapapatgan a patawid ken dakkel a karit ti pananggun-od iti wayawaya.

Ti Rebolusyon a Pilipino ti 1896 ket naiwayat idi panawen a ti batayan a problema ti umili ket kolonyal ken pyudal a panagturay ti Espanyol. Kalpasan a naparmek ti kolonyalismo nga Espanyol, inagaw ti imperyalismo nga US ti balligi ti rebolusyon. Saan a nagbayag ket bintak ken naituloy ti Rebolusyon a Pilipino babaen ti dangadang kontra iti panangraut ti imperyalismo nga US.

Sakbay ti Rebolusyon ti 1896, bintak ti agarup 200 nga anti-kolonyalista a panagbarangkuas laban iti panangsakop dagiti Espanyol iti adu a paset ti Pilipinas. Saan a nagballigi dagitoy gapu iti galad da a lokal ken nasina-sina.

Daan a Tipo ti Nailian-Demokratiko a Rebolusyon

Ti tignayan nga indauluan dagiti ilustrado¹ ket nalimita iti panagkiddaw kadagiti reporma iti uneg ti kolonyal a panagturay ti Espanyol. Maysa ditoy ti tignayan a sekularisasyon² iti intar dagiti papadi, a nagkiddaw iti pannakaikkat dagiti orden a relihiyoso nga Espanyol kadagiti parokya. Nabitay dagiti nangidaulo a tallo a padi. Da Padre Mariano Gomez, Jose Burgos

(taga-Vigan, Ilocos Sur), ken Jacinto Zamora (maaw-awagan a *GOMBURZA*).

Naisayangkat met ti Tignayan a Propaganda nga indauluan dagiti burges nga ilustrado a napan iti Espanya tapno agadal ken mangikampanya kadagiti reporma para iti Pilipinas. Kiniddaw da a pagbalinen ti Pilipinas a regular a probinsya ti Espanya. Daytoy a tignayan ket indauluan da Jose Rizal, Marcelo del Pilar, Graciano Lopez Jaena, Juan ken Antonio Luna.

Nakatulong ti tignayan dagiti ilustrado iti panagsaknap ti nasyunalismo ken iti pannakaisagana ti panunot ti umili para iti panagbettak ti Rebolusyon a Pilipino. Ngem adda iggem da a kontra-rebolusyonaryo a kapanunotan, turungen ken panagtignay. Isu nga iti kamaudianan, napaay met laeng daytoy a tignayan.

Ti Rebolusyon ti 1896 ket rinugyan ti Katipunan babaen iti panangidaulo ni Andres Bonifacio. Mamati ni Bonifacio a saan a reporma no di ket rebolusyon ti husto a dalan iti panaggun-od ti wayawaya ti Pilipinas. Mayorya ti kameng daytoy ket naggapu kadagiti mangmanged ken mannalon. Nakapagpalawa daytoy ken nakaurnong ti naan-anay a bilang dagiti kameng tapno makairusuat iti intero a pagilian ti maysa a gubat para iti pannakawayawaya ti pagilian. Ti Pukkaw iti Pugad Lawin idi Agosto 23, 1896 ket nagbalin a senyal ti panagrugi ti armado a panaglaban kadagiti kolonyalista.

Nagballigi ti Rebolusyon 1896 iti panggep na a tumbaen ti kolonyalismo nga Espanyol. Ngem saan a nagballigi iti panggep na a demokrasya. Daytoy ket gapu ta ti rebolusyon nga inwayat ti Katipunan ket nailian-demokratiko a rebolusyon a daan a tipo. Numanpay nangrugi nga idauluan ti dasig a mangmanged ken addaan demokratiko a galad, liberal burges nga ideolohiya ti tarabay na. Naagaw dagiti ilustrado ti panangidaulo ti rebolusyon babaen kenni Emilio Aguinaldo. Daytoy a panangidaulo ket addaan galad nga elitista ken nalimita laeng ti burges-demokratiko a perspektiba. Napaay ti rebolusyon iti panagserrek ti imperyalismo nga US. Isu ti gapu a saan pay a nalpas ti rebolusyon, ken itultuloy tayo inggana itatta.

Baro a Tipo ti Nailian-Demokratiko a Rebolusyon

Ti iwaywayat tayo a rebolusyon iti agdama ket baro-a-tipo a nailian-demokratiko a rebolusyon. Tapno agballigi ti agdama a tipo ti rebolusyon, rumbeng nga idauluan ti dasig a mangmanged babaen iti partido na a Partido Komunista ti Pilipinas (PKP). Tartarabayan daytoy ti Marxismo-Leninismo-Kapanunotan a Mao

Zedong (MLKMZ), ti kaabantean nga ideolohiya ti proletaryado. Daytoy a rebolusyon ket addaan perspektiba a mangibangon ti sosyalista a gimong.

Naipakita a managduadua, oportunista ken managsuko ti panangidaulo dagiti ilustrado iti Rebolusyon a Katipunan. Nalaka da a simmuko ken nakikumplot iti Espanya ken US. Naipakita a saan da a kabaelan nga idauluan ken ipagballigi ti rebolusyon. Ti laeng makabael ita a mangiwayat ti nailian-demokratiko a rebolusyon ken mangituloy daytoy agingga iti balligi ket ti rebolusyonaryo a proletaryado.

Kabaelan ti rebolusyonaryo a proletaryado nga idauluan, ipagballigi ken iyabante ti nailian-demokratiko a rebolusyon gapu iti kapadasan na iti gimong ken kapadasan na iti naindasigan a dangadang.

Iti kastoy, ti nailian-demokratiko a rebolusyon nga iwaywayat tayo iti agdama ket kasilpo, panangituloy ken panangiyabante ti perspektiba ti napaay a nailian-demokratiko a rebolusyon a naiwayat idi 1896.

Maka-imperyalista a Sentenaryo ti Reaksyunaryo a Rehimen

Iti panangselebrar ti sentenaryo ti Rebolusyon, pilit a balbaliktaden ti reaksyunaryo a rehimen ti pakasaritaan ken ti pudno a kaipapanan ken kinapateg ti Rebolusyon a Katipunan. Daytoy ket burges a pananglagip iti rebolusyon. Instrumento na laeng daytoy para iti bukod nga interes ken pasista nga adyenda dagiti imperyalista ken dagiti lokal nga agturturay a dasig.

Binukel ni Heneral Ramos ti Komisyon ti selebrasyon para iti sentenaryo ti 1896 Rebolusyon a Pilipino. Tagtagibassiten ken iyaw-awan ti rehimen ti pinapel da Bonifacio ken ti rebolusyon.

"Naipakita a managduadua, oportunista, ken managsuko ti panangidaulo dagiti ilustrado iti Rebolusyon a Katipunan... Ti laeng makabael ita a mangiwayat ti nailian-demokratiko a rebolusyon ken mangituloy daytoy agingga iti balligi ket ti rebolusyonaryo a proletaryado."

Kas kadagiti immuna a rehimen, ipapilit ni Ramos nga idi Hunyo 12, 1898 ket nagun-oden ti wayawaya ti pagilian, ken saanen a kasapulan ti agrebolusyon.

Ngem, agpayso kadi dayta? Agsisinnumbangir ti demolisyon dagiti balbalay tapno mapatakderan ti industriya wenno golf course para kadagiti babaknang. Nguminngina latta dagiti gagatangen, nakababbaba ti sweldo. Agtultuloy latta a parikut dagiti nailian a minorya iti saan a panangbigbig ti rehimen iti kalintegan da iti bukod-a-pangngeddeng ken iti nagtaudan da a daga.

Agtultuloy a rumigrigat ti panagbiag ti umili a Pilipino. Nagkaro unayen ti pannakailukat ti pagilian para iti panagrames dagiti ganggannaet a monopolyo kapitalista ken dagiti lokal nga alipures da. Adda dita ti Mining Act a mangipabus-oy kadagiti ganggannaet a korporasyon a mangalun-on ti kinabaknang ti pagilian. Nailukat ti ekonomya para iti libre a panagserrek dagiti ganggannaet a puonan ken panangiruar da kadagiti kapital ken superganansya. Agtaltalinaed a nakaigalut iti import ken export ti ekonomya.

Agtaltalinaed ti dominasyon ti imperyalismo nga US iti pagilian. Agtaltalinaed ti mananggundaway ken manangidadanes a sistema ti gimong.

Iti kastoy a kasasaad, lallalo a nalawag a saan pay a nalpas ti laban da Bonifacio, saan pay a nawayawayaan ti pagilian. Ad-adda a kasapulan nga agrebolusyon.

Sentenaryo Dagiti Rebolusyonaryo a Pwersa

Iti bangir na, ti programa ti baro-a-tipo a nailian-demokratiko a rebolusyon ket wayawayaan ti umili a Pilipino manipud iti imperyalismo, pyudalismo ken burukrata kapitalismo. Gibusan ti pyudal ken ganggannaet a pannakaidadanes ken pannakagundaway ti umili a Pilipino.

Ti husto a panggep ti pananglagip ti sentenaryo ket tapno maparnuay ken mapanday ti natibtibker a pangngeddeng dagiti makaili ken demokratiko nga umili nga itultuloy ken leppasen ti nailian-demokratiko a rebolusyon tapno mawayawayaan ti Pilipinas agturong iti sosyalismo. ★

NOTA:

¹ ilustrado - dagiti babaknang a Pilipino a nakapagadal idi panawen ti Espanyol

² sekularisasyon - panagkiddaw dagiti papadi a Pilipino nga agiggem ti akem iti simbaan a Katoliko

Nalalatak a Panagbaringkuas iti Amianan a Luzon

- Idi 1620, rinugyan dagiti Espanyol ti agipatulod kadagiti operasyon militar iti Cordillera tapno sakupen dagiti Igorot ken matagikua dagiti minas ti balitok. Ngem paulit-ulit a napaay dagitoy nga ekspedisyon¹ ken saan nga epektibo a nakontrol dagiti Espanyol ti Cordillera.
- Idi 1660, nagrugi ti aggigiddan a panagbaringkuas da Maniago iti Pampanga, Malong iti Pangasinan ken Almazan iti Ilocos Sur. Ti panagbaringkuas da ket maipanggep iti saan a panagbayad ti kolonyal a gubyrno ti kinolekta da a pagay ken troso. Malaksid pay ditoy, ti panaglaban iti pwersado a panagtrabaho wenno *polo* iti panagpukan ti kayo iti Pampanga ken Bataan. Impasaknap ni Andres Malong ti panagbaringkuas agingga iti Cagayan. Iti Nueva Vizcaya, nangrugi dagiti panagbaringkuas idi 1621. Manipud 1625-27 met dagiti panagbaringkuas iti Cagayan.

Iti bangir dagiti immuna a pannakaabak dagiti umili ti Pangasinan ken Ilocos, paulit-ulit da a nagbaringkuas laban iti kolonyal a panagturay.

- Idi 1762-64, ti panagbaringkuas a nagrugi iti Binalatongan (Binalonan itatta), Pangasinan ket simmaknap iti pito nga ili ti Pangasinan nga indauluan ni Juan de la Cruz Palaris. Gapu daytoy iti panagabusu ti alcalde mayor ken panagkolekta ti buwis. Naparmek daytoy a panagbaringkuas idi Marso 1864 ken nabitay ni Palaris idi Enero 1765.

Kagiddan ti panagbaringkuas iti Pangasinan, nangidaulo ti panagbaringkuas ni Diego Silang idi 1762-63 nga intuloy ni Gabriela nga asawa na (kalpasan a patraydor a napapatay ni Diego). Kalpasan ti uppatt a bulan, natiliw ken nabitay ni Gabriela. Induron ti nangato a buwis ken panagabusu dagiti papadi ken kolonyal nga opisyaales ti panagalsa.

- Idi 1807, bintak ti Basi Revolt iti Sarrat, Ilocos Sur nga indauluan ni Pedro Mateo. Gapu daytoy ti panagmonopolyo dagiti Espanyol ti basi ken ti panaggundaway dagiti prinsipalya. Daytoy a panagbaringkuas ket pakakitaan ti dumurdur-as a kamulatan ti umili a Pilipino iti nagdumaan iti baet da ken dagiti lokal a babaknang a pamilya. Ditoy ti rugianan ti tignayan masa nga addaan naindasigan a dangadang kontra kadagiti ganggannaet ken lokal a managgundaway, ken panangiyabante ti kiddaw ti umili para iti panagpapantay. Idi 1815, pinatay dagiti Ilokano ti adu nga appo't daga iti panagbaringkuas a nagrugi idia Sarrat, Ilocos Sur.

Naranggas a pinarmek dagiti kolonyalista nga Espanyol dagitoy a panagbaringkuas ti umili. Kadagitoy a makita ti panangbigbig ti umili a Pilipino iti pannakasapul ti rebolusyonayo a ranggas ken nagkaykaysa a panagtignay tapno rippuogen ti panagturay ti Espanyol. Simmaknap ken pimmigsa dagitoy ken nagpataud ti maysa a naindaklan a tradisyon iti umili a Pilipino.

NOTA:

¹ ekspedisyon - panagraut a militar tapno makapwesto iti maysa a lugar

CECAP: Programa ti COIN ti Rehimen nga US-Ramos

ni Andres Laconsay

Ti saan da a maala iti bala ken ranggas, alaen da iti kwarta ken allilaw. Kastoy ti buya ti ipakpakat a programa ti kontra-insurhensiya (COIN wenno *counter-insurgency*) ti rehimen nga US-Ramos. Adu a porma ti WHAM wenno “*winning hearts and minds*” ti umili ti ar-aramiden da tapno isaknap da ti reaksyunaryo ken kontra-umili a takder da laban iti rebolusyonaryo, demokratiko ken nailian a takder ti rebolusyonaryo nga umili a Pilipino.

Maysa a wagas ti COIN dagiti nadumaduma a proyekto a sosyo-ekonomiko. Dito Cordillera, naipakat ti *Central Cordillera Agricultural Program* wenno CECAP ken dagiti nagsusukot a programa a kas itoy. Dadduma pay kadagitoy ti *Cordillera Highland Agricultural Resource Management* (CHARM), ken *Earthquake Rehabilitation Program* (ERP).

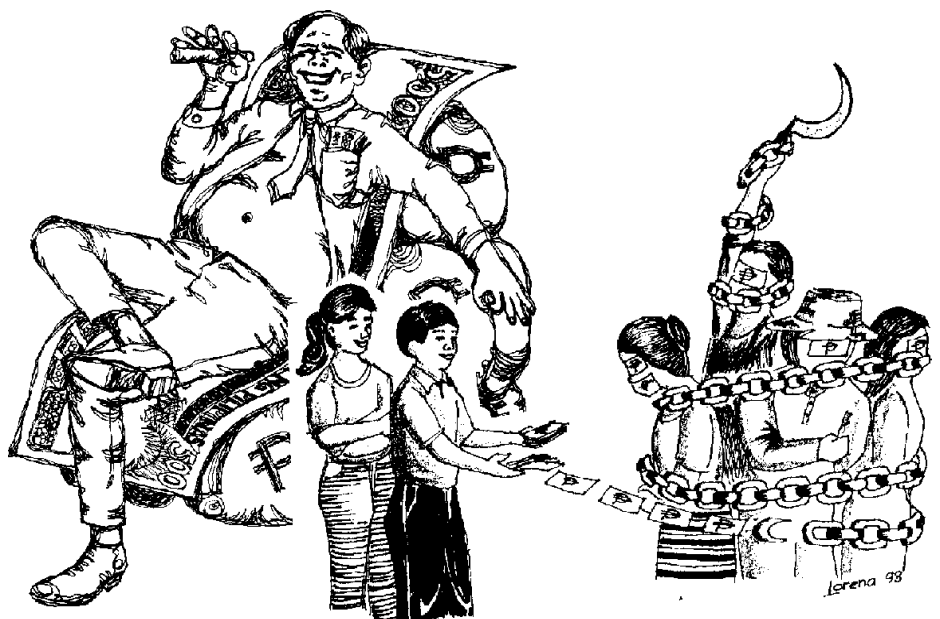
Anyang ti CECAP?

Ti CECAP ket programa ti panangparang-ay kano ti agrikultura ti Cordillera. Panggep na ti mangted ti imprastruktura kas iti irigasyon ken kalsada, pautang ken suporta iti panaglako, treyning ken *research* (panagsukisok), ken puonan para iti negosyo. Ti *Department of Agriculture* (DA) ti kangrunaan nga ahensya ti gubyrno a mangipatpatungpal ti CECAP. Tumulong met ti dadduma pay nga ahensya kas ti NIA ken DENR. Ti pondo ket naggapu iti *European Communities* (EC). Ti EC ket dagiti grupo ti imperyalista a pagilian iti *Europe* a pakaibilangan ti *England, Germany, France*, kdpay.

Ti pondo ti CECAP, ERP, CHARM ken dadduma pay ket maaw-awagan ti “*Official Development Aid*” (ODA). Daytoy dagiti pautang dagiti gubyrno nga imperyalista iti “kakaasi a Maikatlo a Lubong” tapno makalung-aw iti kinapanglaw. Syempre, kas iti pautang dagiti imperyalista a bangko, nadagsen dagiti kondisyon a naigalut iti ODA. Maysa ditoy ti panaggatang kadagiti produkto dagiti imperyalista a korporasyon ken panagusar iti teknolohiya dagiti kapitalista a negosyo uray no saan a bumagay iti Pilipinas.

Programang ti COIN

Paset amin ngarud dagitoy a programa ti panangpalukneng iti rebolusyonaryo a tignay ti umili. Nayon daytoy dagiti bala ken paltog a pangpatay ti militar iti umili. Nayon daytoy dagiti linteg nga inaramid dagiti burukrata iti gubyrno tapno gundawayan ti umili. Nayon daytoy dagiti patakaran ken institusyon a publiko tapno allilawen ken bekkelen ti lumablaba nga umili.

Babaen kadagiti proyekto ti CECAP, panggep ti rehimen nga US-Ramos a guyoden iti globalisasyon ti tradisyunal nga ekonomya ti Cordillera. Panggep na a dadaelen ti wagas ti panagsanggir iti bukod a kabaelan ken makaanay iti bukod a pagbiag nga ekonomya iti Cordillera.

Dagiti proyekto ti CECAP ken dadduma pay a kanaig nga organisasyon a mangipagpagna kano ti panagdur-as ti ekonomya ket kontra-rebolusyonaryo. Dagitoy ket saan da a solbaren ti tallo a batayan a problema ti umili agsipud ta saan met a panagrang-ay ti ited dagiti proyekto no di pangpullat laeng iti agdama a kinapanglaw ken pannakaidadanes ti umili.

Saan na a solbaren kas pangarigan ti problema ti mannalon iti kinaawan ti daga ken nayon a panggedan iti aw-away. Saan na a sungbatan ti umun-uneg a pannakailumlom dagiti mannalon iti utang, kinaawan ti suporta iti agrikultura aglalo iti abono, pestisidyo ken bukel a maimula. Iti kasta, patinayunen na ti ekonomya ti pannakaadipen, agtultuloy a pannakaidadanes ken ad-adda a pannakaitali iti kapitalista a wagas, a kas dawdawaten ti globalisasyon.

Imbes a tumulong iti panagrang-ay ti biag ken kissayan ti kinapanglaw, ad-adda a pagbalinen ti panagpautang ti pondo ti CECAP nga agpalpalama dagiti umili. Tumaud ti kultura ti panagdawat ken panagdependar. Ti pautang ti CECAP ket mairangta kadagiti napanglaw iti baryo. Ngem iti adu a pasamak, dagiti lokal ken rehiyunal nga opisyal ti nagnam-ay iti daytoy a pautang.

Pannakaburak dagiti Nainsigudan a Sistema ti Umili

Tumulong kano ti CECAP iti umili nga agorganisa ken agtakder iti bukod da a pigs. Ngem ti kinaagpayso na ket urnongen da ti umili tapno dadaelen dagiti nainsigudan a sistema ken proseso ti kultura ken sosyo-politika. Pagaapaen da dagiti umili babaen iti kwarta ken pribilehiyo. Nagaapa dagiti bumaryo panggep iti nakaitedan ti proyekto.

Iti dadduma, no adda proyekto, adda makunkuna nga organisasyon ti umili. Ngem no awanen ti proyekto, awan metten daydiay organisasyon a nabukel gapu laeng

iti proyekto. Nabukel dagitoy a proyekto ken organisasyon a saan a nairaman ti umili iti panagdesisyon. Dagiti lokal nga opisyaes laeng ti makipatpatang, aglalo iti klase ti proyekto a maikabil iti lugar.

Imbes a mapadur-as pay ti panagtitinnulong, ad-adda ketdi a dadaelen ti maiserrek a proyekto ti panagkaykaysa ti umili. Kas pagarigan, ti nainsigudan a sistema ti agrikultura ket nakabatay iti panangbiag iti bagi. Agmula ka ti makan a para iti lamisaan mo. Amin a kanem, sika ti mangpartuat.

Kagiddan daytoy, ti intero a biag iti kultura ket nakagalot iti agrikultural a biag. Ag-amoyo, innabuyog ti gagangay a sistema manipud panagmula inggana panagapit. Manipud irigasyon inggana panagbayo, ritwal, kankanta, pasto ken muyong. Kasta met ti panangaywan ti kabakiran. Kitaen dagiti umili iti Cordillera a kas maysa a kabuklan daytoy a biag iti agrikultura.

Ngem gapu iti panagserrek ti agrikultura a para lako, madadael daytoy nga intero a panagbiag. Ti maimula ket saan a para taraon. Mailako. Ti kwarta a paglakuum ket maigatang iti makan ken masapsapul. Saan a masapul ti kailian ti agmula ta adda met impautang ti CECAP a para kuliglig. Agusar dagiti mannalon ti adu nga abono ken pestisidyo tapno ad-adu ti apit da. Bay-am a masabidongan dagiti irigasyon ken karayan. Ti importante, adda kwarta. No awan kwarta, awan ti makan.

Ti pagbalinan na, dagiti agmulmula a mismo ti saan a mangan. Ngamin ket para lako amin. Awanen ti pagay, nateng, kape, saba ken kamote. Ngem adda *anthurium*, *waiting shed*, *foot bridges*, napipintas a kotse ken motor ti CECAP. Ken umadu ti utang dagiti Pilipino.

Panagkontrol, Saan a Panagdur-as

Nalawag ngarud a ti panggep ti CECAP ken amin a proyekto a naggapu iti ODA ket panangtengngel iti umili. Kontrol iti panunot, bulsa ken pakinakem a lumaban ti silpo dagitoy. Maysa a buya ti COIN a pabaawen ti bumarbara a tignay ti masa a magunggundawayan tapno lumaban.

Ti panagdur-as ti ekonomya ket masapul nga isilpo iti kabaalan ken tukad a naragpat ti organisasyon masa ken panagtignay ti umili. Saan a mabalin nga idiktar

daytoy dagiti appo't daga, opisiales ti lugar wenno CECAP. Rumbeng nga adda partisipasyon ti amin a maseknan nga umili, aglalo dagiti napanglaw a mannalon. Mainayon pay, rumbeng a solbaren daytoy saan laeng a dagiti apagbiit a problema, ngem lallalo pay dagiti tallo a batayan a problema ti umili.

Ti irarang-ay ket itandudo na ti panagdur-as ti kabuklan a pagnam-ayan ti umili. Saan na laeng a kitaen nga adda bagas a makan iti mamitlo iti maysa nga aldaw; sangoen na met ti panangited ti daga kadagiti kasamak ken ti adu a napanglaw a mannalon nga awanan ti daga. Ti panagdur-as ket saan na laeng a paaduen ti apit, ngem ikkaten na met ti panagkontrol dagiti imperyalista iti bukel, abono ken pestisidyo. Ti panagdur-as ket ited na ti nailian nga industriyalisasyon tapno lallalo a maparang-ay ti agrikultura. ★

Dagiti Kanta ti

DANGADANG

Umuna a Koleksyon, 1998

Iruar Yon Dagiti Gitara!

Alaen Dagiti Instrumento ti Musika!

Irugin Ti Praktis!

Addan songbook a pakakitaan ti adu a paborito a kanta, kabarbaro a komposisyon ken sigud nga aweng a nalapatan ti baro a kaipapanan. Kaaduan a kanta ket addaan chords a pagsurotan ken drowing a mangted nayon a kaipapanan iti kansyon.

Mabalin yo a gatangen wenno alaen ti songbook kadagiti kakadwa ken yunit ti NPA nga agtigtignay iti lugar yo.

Ituloy ti Armado a Rebolusyon, Gundawayan ti Negosasyon

Interview Kenni Ka Louis Jalandoni ti NDF

*Ni Ka Louis Jalandoni ti agdama a mangidadaulo ti International Liaison Department ti National Democratic Front of the Philippines (NDFP) a nakabase idia Netherlands, ken mangidadaulo ti grupo ti NDFP a makitungtungong iti Gubyerno ti Republika ti Pilipinas (GRP) maipanggep iti kapya. Simmangpet isuna ditoy Pilipinas, kadwa na ti asawana a ni Ka Connie Ledesma, idi Abril. Nakasarita ida ti staff ti **Dangadang** idia Manila idi Abril 12, ken na-interview maipanggep iti negosasyon ti kapya, kasasaad dagiti kakailian ken kakabagian tayo idia abrod, iti trabaho iti internasyunal ti NDFP, kdp.*

Para iti detalye ti proseso ti Tungtongan ti Kapya, kitaen ti isyu ti Dangadang iti Enero-Marso, 1998. Adtoy dagiti napapateg a punto ti interview.

DANGADANG: Anya Dagiti Panggep ken Iskedyul yo iti Panagbisita yo ita?

Ka Louis Jalandoni (LJ): Ti panggep mi a nagsubli ditoy kenni Ka Connie ket ituloy ti konsultasyon kadagiti pwersa ti NDF, ken dadduma pay nga organisasyon ken indibidwal nga interesado iti negosasyon iti kapya. Inton Mayo ken Hunyo, mapan kami kadagiti rehiyon, kas ti Cordillera -- no sadinno nga adda imbitasyon da a mapan kami -- pati met iti Manila, Davao, Southern Tagalog, Cebu, Negros, Panay, Central Luzon, Isabela.

Ipalawag mi no anya dagiti napapateg a punto ditoy ken no kasano a mausar daytoy ti rebolusyonaryo a pwersa ken dagiti biktima ti panaglabsing ti Human Rights (HR) wenno Kalinteg ti Tao ken International Humanitarian Law (IHL) wenno Internasyunal a Linteg ti Gubat. Ngem kadagitoy a konsultasyon, marugian metten a tungtongen ti sumaruno nga adyenda ti negosasyon ti kapya, ti panggimong ken ekonomiko a reporma.

Ngem kadagiti umuna a lawas nga adda kami ditoy, mas agkonsentra kami iti pannakaangay ti dakkel a seremonya ti panagaprubar dagiti prinsipal iti maudi a

lawas ti Abril. Napirmaanen ti dua a panel ti tulagan iti umuna nga adyenda, ti HR ken IHL. Ngem tapno natibker ken epektibo, kasapulan a maaprubaran daytoy dagiti prinsipal: ni Presidente Ramos para iti GRP ken ni Ka Mariano Orosa kas mangidadaulo ti NDF.

*[Nota ti **Dangadang**: Pinirmaanen ni Mariano Orosa ti tulagan. Iti panawen ti interbyu ket saan pay a nagpirma ni Heneral Ramos. Ar-aramiden na a kondisyon ti kinaadda ti permanente a ceasefire agingga malpas ti peace talks. Kayat na a baliktaden ti proseso ti kapya. Imbes nga agtungtong pay sakbay ti panagsardeng ti putukan, ipapilitna nga isardeng pay ti putukan uray no saan pay a nalpas ti tungtongan ti kapya. Ti kastoy a kondisyon ket mangikabil iti peggad ti panagtuloy ti tungtongan.]*

Paset ti panagsagana mi ti posible a panagsubli ni Ka Jose Maria Sison (Ka Joma) iti Pilipinas ken dumaray ditoy dakkel a seremonya. Ngem maysa a kondisyon mi iti panagdar-ay na ket ti panangwayawaya iti amin a balud pulitikal.

Iti proseso kadagiti trabaho iti konsultasyon, kayat mi met a mapadasan dagiti kongkreto a kasasaad ditoy Pilipinas. Para kadakami a nabayagen nga awan iti denna ti masa ken kakadwa, nasayaat nga okasyon daytoy tapno makidenna ken makilangen manen iti masa a lumablaba ken kadagiti kakadwa.

DANGADANG: Anya ti Kayat na a Saoen ti "Dakkel a Seremonya"?

LJ: Syempre, ti “dakkel” ket mabalina a nadumaduma a porma. Mabalina nga maangay daytoy idia Luneta a pakidar-ayan ti maysa a milyon nga umili; wenno idia Araneta Coliseum a pakidar-ayan ti 30,000, wenno iti dadduma pay a lugar a nalawa a pagpartisiparan ti publiko ken matutukan ti masmidya.

ni Ka Louis Jalandoni idi immay iti Baguio

Kayat mi a makita ti publiko ti kinapateg daytoy a tulagan; makita da a ti panagaprubar ti agsinnumbangir a panel ket agbalin nga epektibo ken natibker a tulagan daytoy ken maitakder ti Joint Monitoring Committee (JMC) a mangkita ti implementasyon ti tulagan.

Daytoy ket tulagan iti baet ti rebolusyonaryo a tignayan, nga ibagbagi ti NDF; ken ti reaksyunaryo a gubyrno a mangibagbagi kadagiti dadakkel a burgesya kumprador, appo't daga, ken dagiti ganggannaet a multinasyunal. Syempre, ti kastoy a tulagan ket adda kurang na. Awan ti naikeddeng a panawen ti implementasyon na (saan a kayat ti GRP ti mangikeddeng ti panawen); awan ti naikeddeng a dusa kadagiti aglabsing ti tulagan.

Isu a kasapulan ti dakkel a seremonya tapno maipasagepsep iti panunot ti publiko ti kinapateg ti dokumento ken ti kasapulan a panagpresyur dagiti organisasyon masa a maipatungpal daytoy.

DANGADANG: Anya Dagiti Kapapatgan a Punto a Nakapauneg iti Kumprehensibo a Tulagan iti Panagrespeto ti HR ken IHL (CARHRIHL)?

LJ: Nasken nga ipalawag a daytoy a tulagan ket nabukel kalpasan ti maysa a tawen ken siyam a bulan. Insigurado ti NDF a mausar daytoy ti umili, kagiddan ti panangisigurado a mapagtalinaed ken masalakniban ti rebolusyonaryo nga integridad ti NDF -- kayat na a saoen, saan a maigalut iti balangkas ti panagsuko wenno matrato kas maysa a kriminal a sindikato wenno pang-uneg a problema a pampulisya. Nasken a masalakniban dagiti nagun-oden a balligi iti tulagan a Hague Joint Declaration.

Kabaelan nga itakder ti CARHRIHL ti interes dagiti anak ling-et, nangruna dagiti mangmangged ken mannalon. Dagiti anak ling-et ket pakaibilangan dagiti nailian a minorya, mangngalap ken nakurapay nga umili iti urban.

Kas pangarigan, iti Article II iti Part 2, Basaran, Sakop, ken Aplikasyon, nailanad a: “Ti panggep daytoy a tulagan ket ti panangisigurado ti panangsalaknib ti kalintegan ti tao iti amin a Pilipino iti anyaman a sirkumstansya, nangruna dagiti mangmangged, mannalon, ken dadduma pay a nakurapay nga umili.” Iti maysa pay nga artikulo, Article X, Part 3, Panagrespeto ti Kalintegan ti Tao, “Dagiti partido ket itandudo da ti batayan, kolektibo, ken indibidwal a kalintegan ti mangmangged, mannalon, mangngalap, nakurapay nga umili iti urban, overseas contract workers (OCWs), nailian a minorya, babbai, agtutubo, ubbing, ken dadduma pay nga umili, ken mangiyaramid ti addang tapno mapasardeng ken malapdan dagiti panaglabsing ti kalintegan ti tao, isigurado a dagiti naglabsing ket madusa, ken mangted ti bayad, rehabilitasyon ken agsupapak (*indemnification*) kadagiti biktima.

Makita tayo ditoy dagiti probisyon kadagiti kalintegan, kiddaw, ken tarigagay dagiti mangmangged. Kas pangarigan, ti kalintegan iti makatao a kasasaad iti pagtrabahuan ken panagbiag, pangkabiagan ken seguridad iti trabaho, empleyo ken patas a sweldo, panagunyon, panagwelga.

Makita met ditoy dagiti kalintegan dagiti mannalon. Nailanand a: “Respetaren ti GRP dagiti kalintegan ti

**"Nasken a maipalawag
a ti negosasyon ti kapya ket maysa laeng
a porma ti ligal a dangadang
ken saan a mangsukat iti rebolusyonaryo
nga armado a dangadang...
Daytoy ket mangsuporta laeng."**

mannalon iti daga ken panagtagikua ti suksukayen da a daga babaen ti reporma iti daga; ti nainsigudan a kalintegan dagiti nailian a minorya kadagiti lugar a maideklara a daga a publiko ken ti kalintegan da kontra iti *racial* ken etniko a diskriminasyon; ti kalintegan dagiti nakurapay a setler ken dagiti nailian a minorya kadagiti lugar a publiko a pagnanaedan ken pagtrabtrabahuan da; ken ti kalintegan dagiti mangngalap iti dandanum ti Pilipinas.

Adda met dagiti artikulo mainaig kadagiti nailian a minorya. Kas pagarigan, "...Dagiti agdama a kalintegan dagiti nailian a minorya iti Pilipinas para iti awtonomiya, iti daga a nagtaudan ken dagiti natural a kinabaknang kadagitoy a daga, iti partisipasyon ken panagbenepisyo manipud iti *affirmative action*, iti partisipasyon ken representasyon da iti ekonomya, pulitika, ken biag ti gimong ken dagiti institusyon, ken iti kultural ken amin-a-benneg a panagdur-as."

DANGADANG: Anya ti Husto nga Aktitud Tayo iti CARHRIHL?

LJ: Tapno sigurado a masalakniban ti rebolusyonaryo nga integridad ti nailian demokratiko a tignayan, adda ti probisyon iti Part 6 a mangibagbaga nga : "Anyaman a pannakadakamat kadagiti tulagan a pinirmaan ti GRP, ken dagiti linteg ken ligal a proseso iti daytoy a tulagan, ket saan a mangted peggad iti pulitika ken integridad ti organisasyon ti NDFP."

Itatta, nasken nga agannad tayo a bayat nga ibagbaga tayo nga importante daytoy a dokumento, nga adu ti positibo nga aspeto na a mausar ti umili a Pilipino iti dangadang da, kagiddan na, saan a perpekto daytoy a dokumento. Adda dagiti nagkurangan na. Ngem iti pangkabuklan, adu kadagiti nasayaat ken pagnomaran ket naipreserba ken mausar ti umili iti rebolusyonaryo a

dangadang da. Iti agpayso, daytoy a dokumento ket napateg a mapirmaan ken maaprubaran ken mausar.

Nasken a maipalawag iti amin a ti negosasyon ti kapya ket maysa laeng a porma ti ligal a dangadang ken saan a mangsukat iti rebolusyonaryo nga armado a dangadang wenno rebolusyonaryo a tignayan masa. Daytoy ket mangsuporta laeng. Namnamaen tayo a dagiti benepisyo ket magun-od ti umili a Pilipino babaen ti negosasyon ti kapya.

Ngem saan tayo nga agarapaap a gapu ta daytoy ket napirmaan ken naaprubaranen, ti kapya ket asidegen. Dakkel ti nagdumaan iti baet ti GRP ken ti NDF, nangruna iti tay-ak ti sosyal ken ekonomiko a reporma. Agtultuloy a dakkel pay laeng ti kasapulan tapno maiyabante ti rebolusyonaryo nga armado a dangadang, panangitakder dagiti organisasyon a masa, panagdur-as dagiti organo ti bileg pulitikal, ken panangiyabante ti intero a rebolusyonaryo a dangadang.

DANGADANG: Kasano ti Implementasyon ti Tulagan?

LJ: No naaprubaranen daytoy, maitakderen ti JMC. Daytoy ket addaan tallo a miembro manipud iti NDF, tallo met iti GRP, dua a para-oberba a nominado ti NDF, ken dua met nga para-oberba ti GRP.

Kas pangarigan, dagiti organisasyon ti nakurapay nga umili iti urban ken dadduma pay nga organisasyon a sumupsuporta kadakuada a mangisango iti punto ti panangikkat ti EO 129 a mangipalubos ti demolisyon ti komunidad ti nakurapay nga umili iti urban.

Kas pangarigan, idia Kiblawan, Davao del Sur, dagiti B'laan ket nabomba tapno ikkan waya ti Western Mining Corporation. Idokumentu ken ipakita da daytoy iti JMC, ken mabalin a mang-pressure. Mabalin da nga ilista dagiti naperdi: 22 babbalay ti napuoran, pito a tao ti natay, gatad ti tunggal balay; pisikal ken moral a perdi. Amin dagitoy ket naaramid manipud Hunyo 6 agingga Hunyo 21, 1996. Idi Oktubre-Nobyembre, binomba da manen, nanayunan manen ti perdi. Naidokumentu amin dagitoy.

Ti CARHRIHL ket mausar ti umili tapno lallalo nga ibutaktak dagiti panaglalsing ti agdama a rehimen, ti

AFP ken PNP. Mausar daytoy ti umili tapno irupir dagiti kalintegangan ken masango dagiti reklamo da tapno makaala da ti kompensasyon wenno bayad. Iti esensya, adda ti instrumento nga adayo a nasaysayaat ngem ti Konstitusyon ti GRP; adda ti bileg daytoy ta pinirmaan ti agsinnumbangir a panel ken adda ti JMC. Ngem syempre, kaaduan na ket nakadepende iti presyur manipud iti organisasyon ti umili.

DANGADANG: *Ti Kayat a Saoen Kadi ti Tulagan ket Suporta, Tulong iti Ligal a Dangadang ti Umili?*

LJ: Wen. Adda dagiti probisyon a mabalin da nga usaren tapno mapapigsa pay ti tignayan masa ken mobilisasyon. Adda dagiti probisyon a mausar tapno lallalo a maibutaktak pay dagiti aglabsing ti HR ken IHL. Adda met dagiti probisyon a mausar tapno makaala ti ad-adu nga internasyunal a panagkaykaysa (*solidarity*).

Adda met dagiti oportunidad a maipakita ti programa ti nailian demokratiko a tignayan. Saan mi a kayat ti Mining Act. Ti kayat mi ket daytoy...Isu nga addaan tayo ti alternatibo.

DANGADANG: *Adda pay Kadi ti Dadduma a Punto Maipanggep iti CARHRIHL?*

LJ: Napateg siguro nga ibaga nga iti pannakaaramid ti CARHRIHL ket nagdalan iti proseso ti konsultasyon iti nadumaduma nga organisasyon masa pati iti NPA.

Dagiti konsultasyon ket napateg gapu ta naipakita ti kasasaad, dagiti tarigagay ken kiddaw dagiti nadumaduma nga organisasyon. Ti partisipasyon ket importante unay iti kastoy a porma ti ligal a dangadang, tapno maallukoy dagiti organisasyon masa nga agipatulod ti singasing, punto, panagsupyat.

Masarunuan met daytoy ti implementasyon. Kasano tay nga usaren daytoy para iti benepisyo ti dangadang ti umili. Ti partisipasyon da, ti partisipasyon ti organisasyon masa ket napateg unay.

DANGADANG: *Dakkel Gayam ti Kasapulan a Partisipasyon ti Umili iti Mayar-aramid a Tungtongan ti Kapya, Uray no iti Abroad ti Pakaaramidan Daytoy?*

LJ: Wen, syempre.

Ti panel ken ti tungtongan ket nasken nga iti nyutral, ganggannaet a lugar, gapu iti kapadasan tayo idi 1986 ken 1987. Ngem syempre, amin a kapadasan ken kongkreto a kasasaad ket adda ditoy Pilipinas. Isu nga adu met dagiti naggapu ditoy Pilipinas nga agpartisipar iti tungtongan. Adu dagiti *inputs* manipud iti nadumaduma nga organisasyon iti tignayan. Inurnong tayo dagiti adu a dokumento ken takder manipud iti nadumaduma a lugar iti uneg ti tignayan -- manipud iti Cordillera, Mindanao.

Ngem tapno mapabaknang ken makongkreto pay daytoy, importante a maammuan met dagiti agpartisipar nga organisasyon ti linaon ti tulagan, ken kasano ti taray ti negosasyon.

Iti mismo panangilanad ken panangisango, ken kamaudianan, iti implementasyon, importante ti partisipasyon ti rebolusyonaryo a tignayan ken ti umili. No maaprubaran ita a bulan ti CARHRIHL, mabalin a padasen no kasano a mausar ti umili daytoy.

DANGADANG: *Anyang Dagiti Manamnama iti Sumaruno nga Adyenda ken iti Intero a Proseso ti Negosasyon ti Kapya?*

LJ: Kumplikado dagiti sumaruno a topiko. Gapu ta maipanggep daytoy iti ramut ti panaggundaway ken panangidadanes iti agdama a sistema. Isu nga adda dita ti problema iti reporma iti daga, nailian nga industriyalisasyon, ganggannaet nga utang, kdp.

Mabalin a mabayag daytoy a pagtungtongan. Atiddog ngem iti panawen ti negosasyon iti CARHRIHL. No ti pagsasaritaan ket naunday a gubat ti umili, mabalin a panunoten a naunday ti negosasyon ti kapya.

"Kumplikado dagiti sumaruno a topiko...Mabalin a mabayag daytoy a pagtungtongan. No ti pagsasaritaan ket naunday a gubat ti umili, mabalin a panunoten a naunday ti negosasyon ti kapya."

Binisita ni Ka Louis Jalandoni ni Donato Continente ken dadduma pay a detenido pulitikal idiy Muntinlupa

DANGADANG: Apay a Nakasaysayaat ti Panagkita ken Aktitud Dagiti Negosyador ti NDF iti Negosasyon?

LJ: Nagun-od tayo daytoy umuna a komprehensibo a tulagan iti bangir dagiti nadumaduma a takder. Nakasagana kami nga ituloy ken kitaen no anya ti magun-od para iti benepisyo ti umili. Ngem komplikado daytoy.

Isu a nalawag ti naisurat iti pablaak ti Partido Komunista ti Pilipinas iti anibersaryo ti NPA nga: Awan ti arapaap nga asidegen ti kapya.

DANGADANG: Adda Kadi Mensahe yo Para Kadagiti Taga-Cordillera, iti panangselebrar da ti Aldaw ti Cordillera?

LJ: Kadagiti kakadwa, gagayyem, ken kakailian iti Cordillera, dakami kenni Ka Connie ket agpaspasalamat iti imbitasyon yo a dumar-ay kami iti Cordillera Day.

Malagip mi pay idi Enero 1987 ket adda kami idiy Sagada, kadwa mi da Ka Tony Zumel, Atty. Romeo Capulong, kdpay.

Kakadwa ken gagayyem, idi pay umuna a tawen ti 70s, ammo mi ken inspirasyon kadakami dagiti naindaklan a dangadang yo laban iti Chico Dam ken dadduma pay a proyekto. Dagiti naballigi a dangadang yo ket nagbalin nga inspirasyon dagiti kakailian, pati metten iti abrod. Idi adda kamin idiy abrod kenni Ka

Connie tapno agipatungpal ti trabaho iti internasyunal, maibingbingay mi ti rebolusyonaryo a tradisyon yo, dagiti militante ken nabannuar a dangadang yo, dagiti martir yo.

Itatta, sangsanguen manen ti umili ti Cordillera, kasta met ti umili a Pilipino daytoy a panagraut, pannakibiang dagiti ganggannaet a kumpanya ti minas. Kagiddan ti pangta ken gandat da a dadaelen ti nailian a patrimonya, iti pannakikumplot ti reaksyunaryo a rehimen ni Ramos, nangruna babaen iti baro a Mining Act iti 1995, ket makipagkaykaysa kami kadakayo iti panagselebrar yo iti Cordi Day. Makipagkaykaysa kami iti dangadang yo.

Sigurado a makipagkaykaysa kadakayo ti umili a Pilipino ken ti intero a pwera ti rebolusyonaryo a tignayan. Maibaga met nga iti dangadang yo, iti dangadang ti umili a Pilipino kontra iti baro a Mining Act ken panangilako ti teritoryo ti Pilipinas kadagiti kumpanya ti minas ket adda met dita ti internasyunal a pannakikaykaysa. Dagiti organisasyon ti mangmangged ken mannalon, dagiti anak ling-et, progresibo nga organisasyon kadagiti nadumaduma a paset ti lubong. Dagiti OCWs iti US, Canada, Europe, Middle East, Asia-Pacific -- amin da ket makipagkaykaysa kadakayo iti dangadang yo, iti dangadang tayo amin.

Isu a kakadwa ken gagayyem, agbiag kayo amin! Agbiag ti rebolusyonaryo a dangadang tayo para iti nailian a demokrasya, laban kadagiti ganggannaet a kumpanya ti minas kdpay a monopolyo kapitalista! Agbiag kayo kakadwa!

DANGADANG: Anya ti Panagkita Dagiti Organisasyon iti Sabali a Pagilian iti Rebolusyonaryo a Tignayan iti Pilipinas?

LJ: Para kadagiti rebolusyonaryo ken progresibo a Partido, tignayan ken dadduma pay nga organisasyon, nakangatngato ti panagkita da iti dangadang ti umili a Pilipino. Nangato ti prestihiyo ti PKP, NPA, dagiti rebolusyonaryo nga organisasyon ti NDF. Nangato met ti panagkita da kadagiti ligal a demokratiko nga organisasyon masa kas iti BAYAN, dagiti organisasyon iti uneg ti BAYAN kas iti CPA, KMU, KMP.

Maim-imbataran dagiti mangibagi ti dangadang ti umili a Pilipino - CPP, NPA, NDF man wenno dagiti tignayan masa kas iti BAYAN iti adu nga internasyunal a komperensya ken miting. Maim-imbatar dagiti representante iti amin nga importante a komperensya. Ngamin, ammo da ti pursigido a dangadang iti nasurok 30 tawen, a daddadaelen ti imperyalismo nga US ngem pumigpigs latta. Saan pay a narippuog. Maysa pay, saludo da iti militansya ken kinamanagpartuat tayo. Uray ti panagkombina tayo ti ligal ken iligal a dangadang, ti armado a tignayan ken ti urban a ligal a demokratiko a tignayan.

Idiay India, kas pagarigan, adda dakkel a komperensya ti agarup 900 aktibista. Nagatendarak kas mangibagi ti NDF. Iti uneg ti lima aldaw, manipud alas-siyete ti bigat inggana alas-dos ti sumaruno a bigat, nagadu ti kayat na ti makisarita. Uray no pannangan, nagadu ti saludsod da.

Amin a *reading materials* (RMs) nga awit ko ket naibus. Naiwaras amin. Adu ti kayat da a maammuan: Kasano ti dangadang ti nailian a minorya? Magustuan da ti panagistoryak iti panagbisita mi iti Cordillera idi 1987. Ti dangadang dagiti mangmangged, mannalon, kabataan, babbai ket kayat da a maammuan. Kasano tayo nga or-organisaen dagiti kabataan? Anya dagiti isyu, kasano ti mobilisasyon, ti reporma iti daga? Iti aw-away, anya dagiti nadumaduma nga addang iti panagorganisa ti masa? Kasano a buklen ti organo ti pulitikal a bileg?

Isu nga adu met ti agbisbisita idiay Utrecht. Kayat da a kapatang ni Ka Joma, ni Ka Tony Zumel, ti dadduma pay. Idi anibersaryo ti PKP idi 1993, adda 70 partido ken organisasyon a nangipatulod kadagiti mensahe ti kablaaw manipud iti amin a suli ti lubong - Japan, Australia, US, kdp. Adda pay Partido a Marxista-Leninista iti Scandinavia, Sweden, Denmark, Norway, Belgium, Germany. Adu pay ti nagatendar ti selebrasyon ti anibersaryo.

**"...kakadwa ken gagayyem iti Cordillera,
agbiag kayo amin! Agbiag ti rebolusyonaryo
a dangadang tayo para iti nailian
a demokrasya, laban kadagiti ganggannaet
a kumpanya ti minas,
kdp a monopolyo kapitalista!"**

DANGADANG: Adda Kadi met Maaw-awat a Suporta Dagiti Rebolusyonaryo a Tignayan Kadagitoy a Pannakirelasyon? Anya Dagiti Porma ti Suporta a Maal-ala Tayo?

LJ: Wen, syempre. Umuna, iti suporta ti kaso ni Ka Joma. Adda demonstrasyon idiay Nepal. 500 ti nagdemonstrasyon a Nepalese. Adda piket idiay Argentina, panagpirma ti petisyon idiay Mexico, idiay Japan, Australia. Adu ti nagsuporta. Maysa a porma ti suporta daytoy, saan ketdin?

Maikadua, dagiti artikulo nga isursurat mi ket ipablaak da iti pagiwarnak da. Siyempre, saan unay a dakkel daytoy gapu ta iti rebolusyonaryo ken progresibo a tignayan a maiwaras dagitoy. Ngem ti bilang ti iyemprenta da ket 1,000 - 2,000 kopya.

Maikatlo, adda dagiti *special actions*. Kas pagarigan, dumawat tayo ti suporta para iti agwelwelga a mangmangged ti Nestle Phil. Mabalin a dumawat ti suporta kas iti pablaak, piket. Suporta met dagitoy.

Adda pay dadduma a porma ti suporta. Kas pagarigan, adda maysa a nalaing a duktur a nangted ti libre a serbisyo na iti rebolusyonaryo a tignayan iti dua a tawen. Dakkel a tulong daytoy. Idi nagsubli iti pagilian na, isu metten ti adu ti maistorya na panggep iti Pilipinas. Isu met ti sentro ti *solidarity work* idiay lugar da. Kalpasanna, adda manen nagboluntaryo. OK ti kapadasan da.

Kayat dagiti ganggannaet ti agadal iti dangadang tayo. Iti integrasyon da iti dua a bulan, adu ti maadal da. Kaadduan nga agbenepisyo ti agsumbangir. Kuna da ket adda met maitulong da. Agsipud ta naki-integrasyon da, maammuan ti dadduma a miyembro da dagiti rebolusyonaryo a dangadang a maiwaywayat iti sabali a pagilian.

DANGADANG: Kasano ti Inaldaw a Trabaho yo Idiay Abrod?

LJ: Kaadduan a trabaho para iti impormasyon. Panagaramid ti RMs, maimprenta man daytoy wenno interbyu. Uray ti interbyu, umaw-awag da Joe Taruc ti DZRH, kdp a radyo. Masansan a makipatang kami iti midya. Uray no alas-dose ti rabii wenno alas-dos ti

***"Iti pannakitipon ti ilablaban ti mangmangged...nabukel ken napadur-as ti pagtakderak
— ti takder dagiti mangmangged ken mannalon.
Nasagepsep ko met dagiti aktitud da iti pannakikaykaysa."***

parbangon, sungbatan mi dagiti interbyu ti radyo ditoy Pilipinas.

Maysa pay a trabaho mi ti makikontak kadagiti parlamentaryo ken rebolusyonaryo nga organisasyon. Adu met ti umaw-awag ken agsursurat iti opisina.

Adda pay dita ti panagtulong kadagiti OCWs. Naminsan, adda *seaman* nga immay. Pinanawan ida ti kapitan ken akinkukua ti barko iti winter. Napan kami kenni Ka Joma. Adda kaso da iti korte, saan a maipatpataros ti kaso kanyada. Saan da nga ammo ti mapaspasamak. Isu nga intransleyt mi ti kaso ken ti desisyon. Sada la naammuan ti mapaspasamak. Gapu ditoy, dinawat da ti kalintegan da. Kalpasan ti uppat a bulan, nakaawid dan. Nakontak mi ida ken inted mi ti adres ti MIGRANTE (maysa nga organisasyon a Pilipino a tumultulong kadagiti OCWs).

***DANGADANG: Mail-iliw Kayo Kadi iti Pilipinas?
Anyangay ti Ar-aramiden yo no Umay ti Iliw?***

LJ: No adda ag-birthday a Pilipino ket adda ponsyon, mapan kami. Adda met ramrambak dagiti organisasyon masa no Christmas, imbitaran da kami. Uray dakami met ket sagpaminsan nga agselebrar ti kasangay wenno anibersaryo ti tignayan, isu nga agkikita kami.

Idi damdamo mi pay kenni Ka Connie, masansan a mailiw kami ta bassit pay ti Pilipino idia. Saan pay a nalawa ti trabaho ken no nalammin iti winter, ad-adda a mailiw kami. Ti aramiden mi, patugtugen mi dagidiay teyp a rebolusyonaryo, dagiti kankanta a Pinoy. No adda aggapu iti Pilipinas, mapan mi kitaen. Imbitaren mi tapno makadamag kami ti kaudian a pasamak.

Itatta, adun ti kakadwa mi. Saan mi unayen a marikna ti iliw. Adu metten ti trabaho ken adun ti agbisbisita a Pilipino a maim-imbitaran kadagiti komperensya idia abrod. Dumagas da idia Netherlands. Isu nga adu ti bisita min. Ngem idi umuna a tawtawen, narigat.

***DANGADANG: Personal a Saludsod, Kadwa.
Kasano ti Proseso ti Panagrimbaw mo iti Dasig mo?***

LJ: Iti kongkreto, idi nagtrabahoak a Social Action Center (SAC) Director idia Diocese ti Bacolod idia Visayas. Kas SAC direktor, nakiintegrasyonak iti mangmangged iti asukarera, dagiti sakada, dagiti setler a pesante. Adda opisina ti SAC idi a tumultulong iti kaso dagiti mangmangged ken setler. Nagadu a kaso ti panaggamgam ti daga, nagadu a kaso ti panangikakat kadagiti mangmangged gapu ta agor-organisa da.

Iti pannakitipon iti ilablaban ti mangmangged, sumursurotak iti piket. Simmurotak iti komprontasyon iti appo't daga. Nabukel ken napadur-as ti pagtakderak - ti takder dagiti mangmangged ken mannalon. Nasagepsep ko met dagiti aktitud da iti pannakikaykaysa.

Uppat a tawen a kastoy. Nairteng ken napudot dagiti dangadang idi. Ngem nakitiponak kadagitoy.

Awan ti makitak a dakes iti armado a dangadang idi, ngem gapu siguro iti kinapadik, adda panagkitakit ko iti panagaramat ti armado a dangadang idi damo. Ti nangikakat ti kastoy a panagkitakit ko ket ti direkta a kapadasan iti reaksyunaryo a ranggas. Adda kami iti piket idi rimmaut dagiti armado a sekyuriti ti appo't daga. Pinalpaltogan da kami. Nagkober kami kadagiti kanal ngem dida kami sinardengan a palpaltogan. Adda natay a mangmangged. Ditoy a naikkat ti anyaman a panagkitakit ko iti armado a dangadang.

***DANGADANG: Dakkel ti Panagyaman mi iti
Interbyu! Agbiag Kayo Amin iti NDF ken Dagiti
Kakadwa iti Abrod! Kumusta Danto la Aminen!***

★★★

Nailinteg a Panagorganisa iti Aw-away, Dumurdur-as ken Agbungbunga

ni Gardo Tangguyob

Adu dagiti nabaknang ken napateg nga adal a masabsabat dagiti kakadwa nga NPA iti gawaing masa, partikular iti panagorganisa. Adda dagiti adal a naadaw da manipud iti immuna a kapadasan dagiti kakadwa idi. Ngem ti kapatgan ket dagiti adal manipud iti mismo a kapadasan ti kakadwa itatta a tiempo ti panagilinteg.

Ti Maikadua a Naindaklan a Tignayan ti Panagilinteg (MNTP) ket nagrugi a naiwayat idi 1992 babaen ti panangidaulo ti Komite Sentral ti Partido. Daytoy ket manipud napalabas a disoryentasyon ken kamali ti rebolusyonaryo a tignayan a kimmario idi naudi a paset ti dekada '80 inggana dagiti immuna a tawen ti daytoy a dekada.

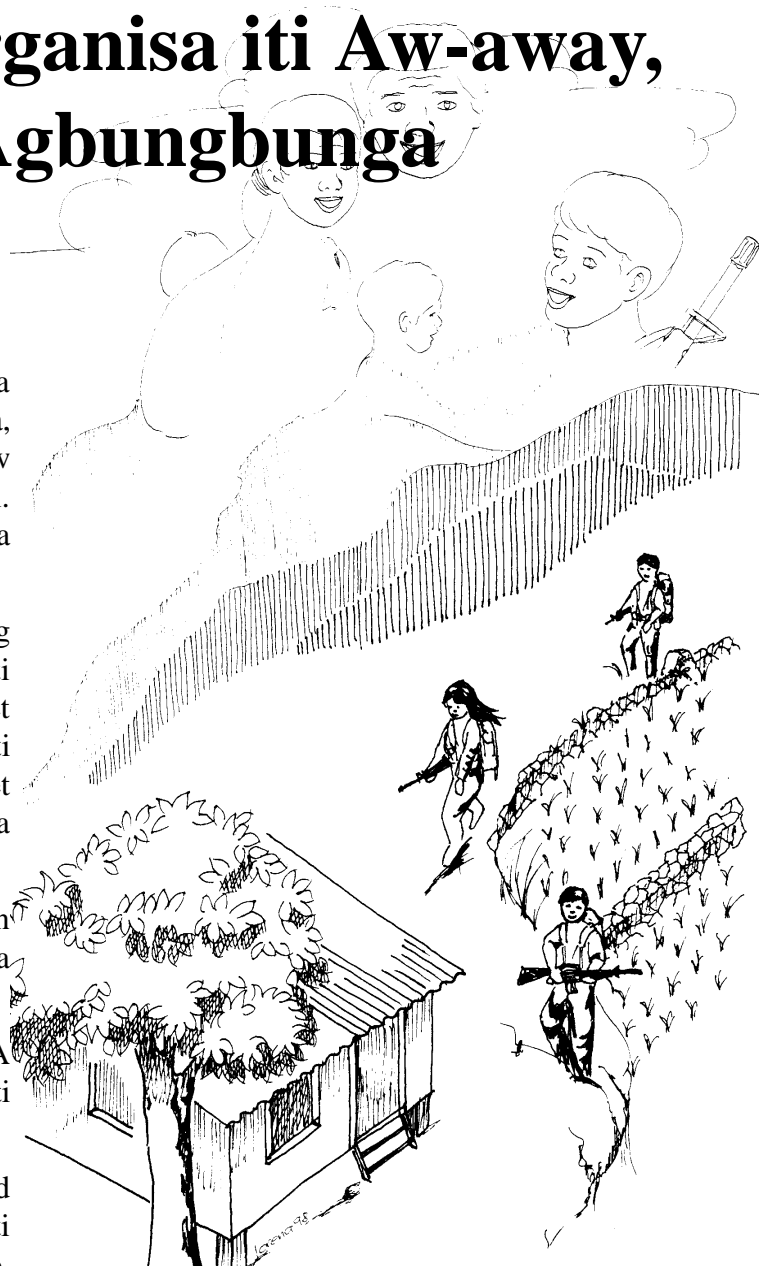
Iti agdama, kaaduan kadagiti baryo a pagtigignayan ti NPA ket ti maaw-awagan a “rekoberi” wenno lugar a masubsublian manen a maorganisa.

Ditoy nga artikulo, adalen tayo ti kapadasan ti NPA iti panagorganisa ti sumagmamano a napili a baryo - iti Ifugao, Mountain Province, ken Ilocos.

Agrugi tayo iti maysa a baryo ti Ifugao nga ilimed tayo iti nagan nga “Amuyao” tapno masalakniban ti pudno a baryo. Idi damo a sublian da ti baryo Amuyao, napigsa ti propaganda ken saywar ti kabusor a kontra-NPA ken repormismo kadagiti masa. Nalamiis ti pannakisango ti masa kadagiti NPA. Adda pay dagiti agbuteng.

Naawan dagiti naitakder idi a rebolusyonaryo nga organisasyon ti masa. Saan a maaw-awatan ti masa ti mapaspasamak a krisis ti kabiagan iti uneg ti baryo, probinsya, ken pagilian. Adu dagiti risiris ken kontradiksyon iti intar ti umili.

Ngem sibubukel latta ti pakinakem ti kakadwa iti Ifugao nga ipagna ti gawaing masa. Pinetpetan da ti

nangnangruna ken batayan a prinsipyo ken rebbengen ti NPA a sipupudno ken awan duadua a pagserbian ti umili.

Kuna da, “*No mapmapan ka iti maysa a lugar ket maitublak ka iti dalan, apay isardeng mon a mapan? Kasta met iti rebolusyon, no agkamali tayo, saan tayo nga agtugaw. Agilinteg ken agpursigi tayo latta. Ken agannad tayo tapno saan a maitublak manen.*”

Inyaramid ti kakadwa ti panaglagom ti rebolusyonaryo a kapadasan da iti Amuyao, kasata met iti dadduma pay a baryo ti Ifugao. Sinublian da nga adalen ti pakasaritaan ti panagtignay ti NPA iti

nadumaduma a panawen. Pinauneg da dagiti pang-uneg ken pangruar a salik. Aginggana nakita da dagiti gapuanan no apay a kasdiay ti nadanon a kasasaad ti baryo ken relasyon ti NPA ken masa.

Inrubbuat da ti rekoberi a gawaing masa iti baryo. Naiyaramid ti pulong panagdillaw (CSC) ken pannakilagom kadagiti masa. Dinillaw ti kakadwa ti bukod a nagkapkapuyan idi tiempo ti dis-oryentasyon. Maibilang ditoy ti napangas a pannakisango da iti masa, sobra a naparang a panagtignay no sadino a ma-ekspos ti masa, panaglabsing kadagiti patakaran iti disiplina, kdpay.

Napaneknekan ti masa ti kinapudno ti kakadwa nga agilinteg saan laeng iti sao no di ket aglalo iti aramid.

Sakbay a malpas ti pulong, imbilin ti masa, *“Ipagna yo met a ti kastoy iti sabali a baryo, tapno saan a dakdakami laeng ken tapno umad-adu tayo manen ken lumawlaw a ti matignayan.*

Sipupuso nga inakseptar ti kakadwa daytoy. Sakbay a pumanaw ti kakadwa tapno agorganisa iti sabali pay a baryo, nagpabalon ti masa ti naluto a kamote.

Kadagiti simmaruno a panawen, nalimeden ti panagserrek ti kakadwa iti baryo. Lumabas man ti kabusor, awan makita a pakailasinan nga adda NPA iti uneg ti baryo. Uray dagiti innadal ken panagbukel kadagiti umannatop a porma ti organisasyon ket limed a maiyar-aramid.

Nagtultuloy ti naimbalitokan a tradisyon ti NPA iti panagtulong iti produksyon ti masa, panag-*acupuncture* ken panagisuro ti panangaywan ti salun-at, kdpay.

Numan pay adda dagiti kakadwa a sagpaminsan ket maikaglis ken makalipat iti disiplina, dagus a madillaw ken mailinteg dagitoy. Agtalek latta ti masa gapu iti panagdidinnillaw ken panagilinteg.

Manipud idi, nagrugi nga umadu manen dagiti masa nga umaktibo ken natured nga agrebolusyon. Ammo da ngamin nga umab-abante ti tignayan iti dadduma pay a baryo ken munisipyo, kumpara idi naisaltekan ti panagorganisa iti saggaysa a tao iti sumagmamano laeng a sitio. Husto a mabalbalanse ti konsolidasyon ken ekspansyon.

Dakkel met ti naitulong ti panangpadur-as ti kakadwa iti “ub-ubbo” wenno “innamuyo” ti masa - ti tradisyonal a panagtitinnulong iti trabaho. Idi ket malimlimita ti mobilisasyon masa iti pagatang ken panagbunag kadagiti suplay, ken suporta para kadagiti dadduma pay a kasapulan ti NPA.

Tapno masungbatan dagiti kasapulan mismo ti masa, ti sigud nga ub-ubbo ti masa ket napalawa ken naikkan ti rebolusyonaryo a linaon. Saan laengen a kasilpo iti talon ti asikasuen ti ub-ubbo no di ket pulitikal nga innadal, treyning iti *acupuncture*, panangaywan iti seguridad, panangisimpa iti nadadael a rangtay wenno talon, kdpay. Addan ti panagplano, panagtasa, panagdillaw.

Iti kasta, mapanday ti kolektibo a panagtitinnulong ti masa, marimbawan ti panagdependar da iti ruar, ken dumur-as ti panagtalek iti bukod da a kabaelan.

Iti met baryo nga awagan tayo nga “Udiaw” iti Mountain Province, inrugi ti kakadwa ti panagorganisa kadagiti kabataan. Naipagna dan ti mano a daras a panagadal iti GMC ken rebolusyonaryo a kurso para iti kabataan. Pana-panawen a manaynayonan ti bilang ti agatendar. Tunggal panawen pay a sumangpet ti kakadwa, sumabat dagiti kabataan nga agkankanta kadagiti naadal da a rebolusyonaryo a kanta.

Ngem dimmanon ti panawen a saan a makilangen dagiti kabataan. Apay? Pinaritan kano isuda dagiti nagannak da ken lallakay.

Apay ngata? Anya ngata ti nagkapuyan tayo?” kuna ti kakadwa iti panagamiris da.

Iti uneg ti maysa nga ili wenno tribu a magmagna ti nainsigudan a sistema a sosyo-pulitikal kasapulan nga ammo dagiti panglakayen ti mapaspasamak iti uneg ti ili da. Daytoy ket rebbengen a tinawid da kadagiti appo da kas paset ti panangsalaknib iti ili ken panangipagna ti pagsayaatan. Isu a kasla isuda ti “ama ti maysa a balay.” No sumrek ka iti balay, kasapulan nga ipakitam ti respetom iti ama wenno ina iti balay. Daytoy ti adal a nakita ti kakadwa iti panagamiris da ti pasamak. Naamiris ti kakadwa a nalipatan da nga inkonsidera daytoy.

“Kasapulan a pagtitinnulongan tayo a palawagan dagitoy tapno saan da a maiduron iti dakdakkal pay a pagdaksan ti ili ken bagbagi da.”

Agsubsublin ti regta ti panagorganisa iti baryo Udiaw. Agrugugin a mabukel dagiti organisasyon dagiti lallakay ken babbai. Kuna ti maysa a kadwa iti maysa a lakay, *“Ama, siguro mangngeg to metten kenka ti rebolusyonaryo a salidummay, saan laengen kadagiti kabataan.”* Ti sungbat ti lakay, *“Umay kayon to no begnas tapno mangngeg mo.”*

Dakkal met ti adal iti kapadasan ti kakadwa iti Ilocos, partikular iti panagrekrut. Idi 1987-1989, ti rebolusyonaryo a tignayan ditoy ket nakaturong iti panagganat ken panangikamakam iti balligi. Nakabatay daytoy iti panangtagibassit iti pwera ti kabusor ken panagpannakkal ti bukod a pigsa.

Impatungpal dagiti kakadwa ti nanggagato a plano ken target: darasudos a panagpasampa ti adu (*rapid recruitment*), panangisayangkat kadagiti dadakkal ken gasgasan a taktikal nga opensiba (TO), kdp. Adu dagiti napasampa a saan a pumasa iti pamantayan gapu iti panggep a mangbukel ti dadakkal a pormasyon tapno maisayangkat dagiti dadakkal a labanan. Dakkal ti naibunga daytoy a dadael iti rebolusyonaryo nga intar.

Itatta, mailinlinteg dagitoy ken addan dagiti marekrekluta a kamkameng ti NPA a napadur-as manipud kadagiti organisado a masa. Dakkal metten dagiti nailinteg iti panagorganisa iti husto a basaran kadagiti masa iti umad-adu a baryo.

In-inut, ngem sigurado. Saan a darasudos, saan met a nabuntog. Dayta ti galad ti panagorganisa iti naunday wenno pangmabayagan a gubat ti umili. Napnuan ti adal, ken adu pay ti sumarsaruno nga adal. Ti mismo nangato a moral ti kakadwa ket maysa a pakakitaan ti balligi.

Numanpay limitado pay ti bilang dagiti kakadwa kumpara iti kaadu dagiti masa a kasapulan a maimulat, maorganisa ken mapatignay iti rebolusyon, pursigido latta dagiti yunit ti NPA iti trabaho a masa. Dakkal a katulongan para ditoy ti agtultuloy a panagsampa iti NPA manipud iti organisado a masa iti barbaryo ken iti syudad ken sentrong bayan. ★

Iti simmaruno, dinawat da ti pammakawan ken pammalubos dagiti lallakay. Impalawag dagiti kakadwa dagiti panggep ti panagorganisa kadagiti kabataan. *“Isursuro mi ti pakasaritaan ti pagilian tayo ken ti Cordillera; agiinnadal kami no apay a naglabasen ti adu a tawtawen, ket saan a sumaysayaat ti kabibiag ti umili. Ti isursuro mi ket saan met nga arem-arem wenno marijuana a kas ti aramid dagiti militar.”* Santo inyawat ti kakadwa ti kopya ti DANGADANG ken dadduma pay a mabasbasa (naikkan uray dagiti opisyal ti Sangguniang Baranggay).

Idi agsubli ti kakadwa kalpasan ti maysa a lawas, timmulong dagiti lallakay a nangpaayab ti *mass meeting* tapno matungtong dagiti isyu ken problema ti baryo -- problema iti utot, danum, panagserrek ti Newcrest, salun-at, kdp. Inyunay-unay ti kakadwa a mapagtitinnulongan a masolbar daytoy no mabukel ken mapapigsa ti urnos, no maitakder dagiti rebolusyonaryo nga organisasyon masa.

Inruar pay ti kakadwa nga uray iti uneg ti tribu, iti intar dagiti lallakay ken uneg ti Sangguniang Baranggay ket adda dagiti sumuporta iti minas ken mangirepreport iti kabusor ti pannakisilpo ti kakadwa kadagiti umili.

BOGUS NGA AWTONOMIYA IMBASURA TI UMILI TI CORDILLERA

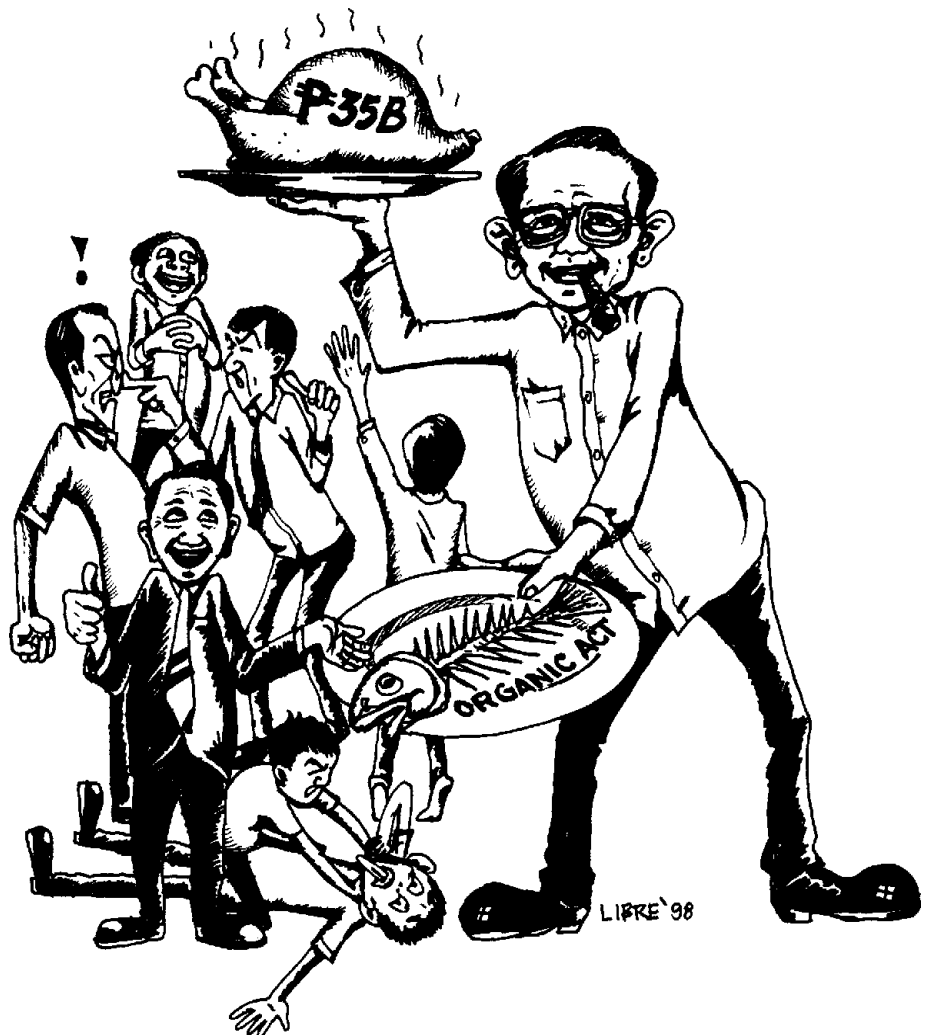
Imbasura manen dagiti umili iti Cordillera ti maikadua a panggep ti rehimen nga US-Ramos nga ipilit ti bogus nga awtonomiya babaen iti maysa a plebisito. Nalawag ken napigsa a **SAAN** ti sungbat ti umili, malaksid iti probinsya ti Apayao a nangabakan ti WEN. *[Kitaen ti resulta ti panagbotos dagiti umili iti tsart.]*

Kas impablaak ti Cordillera Peoples' Democratic Front (CPDF) kalpasan ti naangay a plebisito, “*Nakita dagiti umili ti Cordillera dagiti abot, kawaw, inuulbod ken impraktikal a linaon ti RA 8438. Nakatulong ti RA 8438 iti panangipakita a ti rehimen nga US-Ramos ken lokal nga aso-aso da ket balbalatongen da uray ti bukod da a linteg no la ketdi agserbi iti interes da. Panagsupyat daytoy iti bogus nga awtonomiya ken kadagiti klase ti lider iti likod daytoy a linteg.*

“*Naadal dagiti umili a ti RA 8438 ket maysa manen a panggep ti reaksyunaryo nga agturturay a dasig ken estado a suportaran ti plano na iti ekonomya ken lallalo a panangidadanes kadagiti umili ken pananggundaway iti daga, kabiagan ken kinabaknang da.*”

Kinuna pay ti pablaak, “*Respetuen, padur-asen ken pabaknangen ti pudno nga awtonomiya dagiti nainsigudan a sistema ken proseso a sosyo-kultural ken addaan karbengan dagiti nailian a minorya a mangikeddeng iti bukod da a biag iti ekonomya, sosyal, pulitikal ken kultural.*” ★

PROBINSYA	BOTOS A WEN	SAAN
ABRA	13055	32598
APAYAO	23085	7741
BENGUET	15001	64843
BAGUIO	18667	43789
IFUGAO	16617	18476
KALINGA	21829	28620
MT. PROVINCE	16155	25984
TOTAL	134588	220763

SELEBRASYON TI ALDAW TI CORDILLERA

Narambakan ti Aldaw ti Cordillera (Cordillera Day wenno CD) iti adu nga ili ken lugar iti Cordillera idi Abril 24. Maysa a panaglagip iti kinabannuar dagiti martir ken panagsapata manen iti panangsalaknib ti daga, biag ken kabiagan ti naiyaramid.

Iti maysa a sona a gerilya, narambakan ti okasyon babaen ti maysa a taripnong dagiti Nalabaga a mannakigubat ken dagiti umili. Ditoy a nalagip dagiti narimat ken pagwadan a biag dagiti martir ken turturongen ti Maikadua a Naindaklan a Tignayan ti Panagilinteg. Kas met idi panawen ti dangadang da Ama Macliing Dulag itatta, nga ag-agawen dagiti korporasyon nga imperyalista dagiti daga ti nailian a minorya para iti dam, minas, trosoan, kdp. Impaganetget dagiti kakadwa ti panangirupir ti gubat ti umili a manglapped iti panangperdi ti biag.

Iti mainaig a pasamak, nagscelebrar met dagiti militante a legal nga organisasyon nga indauluan ti Cordillera Peoples' Alliance (CPA) idia Kili, Tubo, Abra. Naiyangay daytoy iti tengnga ti pangta ti Cordillera People's Liberation Army (CPLA) ni Conrado "Illad" Balweg a saan da a palubosan dagiti Tingguian ken ti CPA nga agcelebrar idia Tubo.

Pinadas ti CPLA a bulabugen ken pasardengen ti CD ngem gapu iti nagkaykaysa a tignay ti umili, napaatras dagiti CPLA. Sisasagana dagiti umili iti panangidaulo dagiti lokal nga opisiales ken lider masa a lappedan ti anyaman a dakes a panggep dagiti CPLA.

Timmabuno ti nasurok 3,000 a naggapu iti nadumaduma a probinsya ti Amianan a Luzon, Manila, Mindanao, kdp. Adda pay sumagmamano a delegado ti nadumaduma a pagilian a nangipakita ti suporta iti pannakilaban ti Cordillera.

Maysa a sapata ti panagkaykaysa ti inyaramid dagiti lallakay ken umili a salakniban da ti biag, daga ken kabiagan. Iti sapata, kinuna da a mailaksid ti sinnoman a makikomplot iti imperyalista a kumpanya ti minas.

Ama Macliing Dulag

Naibasa ti mensahe ti Cordillera Peoples Democratic Front (CPDF) para iti CD, *"Ti Aldaw ti Cordillera, nga inyanak ti rebolusyonaryo a dangadang iti Cordillera, ket nagbalinen nga historikal nga institusyon. Naiyukit daytoy iti pakasaritaan ti rebolusyonaryo a tignayan iti Cordillera ken iti intero a pagilian. Ti CD ket maysa a selebrasyon ti dagup dagiti rebolusyonaryo a balligi a nagun-od ti umili. Padayawan na ti agtultuloy ken umab-abante a dangadang para iti bukod-a-panagkeddeng ken laban iti nailian a panangidadanes, kasilpo ti dangadang tayo laban kadagiti batayan a problema ti umili a Pilipino ken para iti nailian a wayaway ken demokrasya.*

Dagiti puonan tayo ditoy a selebrasyon ket nakaro a rigrigat, nabannuar a sakripisyo, dara dagiti martir tayo, naregget a dangadang, ken dagup ti adu a narimat a balligi. No awan ti rebolusyon, awan ti selebrasyon ita nga aldaw." ★

KAUDIAN A DAMDAMAG MAINAIG ITI SRMDP

Internasyunal a Suporta Laban iti SRMDP

Maysa nga internasyunal nga alyansa a kontra kadagiti dadakkel a dam ti sumupsuporta iti laban dagiti Ibaloy a mapatalaw iti *San Roque Multi-Purpose Dam Project* (SRMDP).

Dagiti kameng ti *International Rivers Network* (IRN) ket tumultulong kadagiti apektado iti SRMDP babaen iti panagpetisyon iti gubyrno ken dagiti nagkapital nga isardeng daytoy. Mangiyar-aramid da pay ti propaganda laban iti proyekto a dadakkel a dam ken dadduma pay a makaperdi kadagiti karayan.

Ti IRN ket alyansa a nakapaunegan ti mangibagbagi manipud iti 20 a pagilian kas ti Argentina, Brazil, Chile, Hungary, India, Italy, Japan, Poland, Slovak Republic, South Africa, Thailand ken US.

Ti kampanya kontra iti dadakkel a dam ket agingga Marso 14, 1998, a naideklara nga *First International Day of Action Against Dams and for Rivers, Water and Life*.

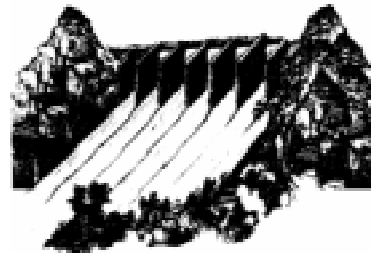
Idiay Japan, ti kampanya kontra iti SRMDP ket naipablaak iti kangrunaan a dyaryo idiay Osaka. Kauunaan daytoy a pasamak sadiay. Inkari ti *International Movement Against All Forms of Discrimination and Racism* (IMADR) iti Japan a tumulong da iti dangadang ti umili ditoy kontra iti SRMDP. Agpetisyon da iti gubyrno ken kadagiti nagkapital tapno isardeng ti pannakaitakder ti dam, nangruna ta ti maysa nga agpupuonan iti proyekto ket ti Marubeni iti Japan.

Mainaig iti internasyunal a kampanya, dagiti umili nga apektado iti SRMDP ket nangisayangkat ti panagpabuya ti ladawan a nangipakita iti makadadael nga epekto ti dam iti aglawlaw, pangkabiagan ken iti umili. Nagpapirma da pay ti petisyon laban iti dam tapno ipatulod iti gubyrno ken dagiti agpupuonan.

Korapsyon iti SRMDP

Ti dam, a naipangruna a proyekto ni Heneral Ramos ken ipagpampannakkel na a kadakkelan a dam iti

Asya, ket agparnuay ti 345 megawatt (MW) nga elektrisidad para iti Luzon. Mangted ti irigasyon iti 87,000 ektarya a talon iti Pangasinan ken Bulacan.

Segun iti maysa a panagsukisok, sinobraan ti gubyrno ti gatad (*overprice*) a P17.4 bilyon ti badyet para iti konstruksyon ti dam. Batay iti *standard* ti industriya, ti magastos para iti *hydropower* ket agarup \$1.2 milyon kada MW. Batay iti maparnuay ti dam a 345MW, \$414 M laeng ti kasapulan a gatad. Ti nabati nga \$686 M ket magastos para iti irigasyon ti 87,000 ektarya. Ti kadawyan a magastos iti kada ektarya ket \$7,885. No mabingay ti \$686 M iti 87,000 ektarya iti P38 kada dolyar, mapan a P300,000 kada ektarya ti naibadyet ti gubyrno para ditoy. Ti kadawyan a gatad ti tunggal ektarya ket P100,000 isu a sobra iti P200,000 kada ektarya wenno P17.4 B ti kabuklan nga overprice ti badyet.

Kumunkontra metten dagiti taga-San Roque iti SRMDP

Dagiti met dati a naulimek a residente iti San Roque, Pangasinan ket kumunkontra itan iti pannakaipatakder ti dam. Amangan kano no maipada da iti napasamak kadagiti residente ti Ambuclao ken Binga a saan pay a nabaybayadan ti gubyrno mano a tawen ti naglabasen kalpasan ti konstruksyon ti Binga ken Ambuklao dam iti Benguet.

Determinado dagiti Ibaloy a salakniban ti daga da uray maibuwis ti biag da. Kinuna ti maysa a lider iti Dalupirip, Itogon, “Sisasaganaak a mangidaulo iti komunidad iti sabali a gubat -- ti panagsupyat iti San Roque Dam.” Ti determinasyon ti umili iti Dalupirip nga ituloy ti dangadang da kontra iti dam ket isu ti mangpatpatibker iti pakinakem ken dangadang ti umili iti San Roque. ★

DAMDAMAG NASYUNAL

DEREGULASYON TI INDUSTRIYA TI LANA -- IMPOSISYON TI IMF

Ti deregulasyon ti industriya ti petrolyo ket maysa kadagiti kondisyon ti International Monetary Fund (IMF) iti \$640 milyon a pautang na iti Pilipinas para iti 1997. Kayat na a sawen, ikkaten ti Pilipinas dagiti patakaran wenno regulasyon a manglimita iti importasyon ken panaglako ti petrolyo ken dadduma pay a produkto a gasolina, mangidiktar ti presyo ken manglimita iti kaadu dagiti kompanya ti petrolyo ditoy Pilipinas.

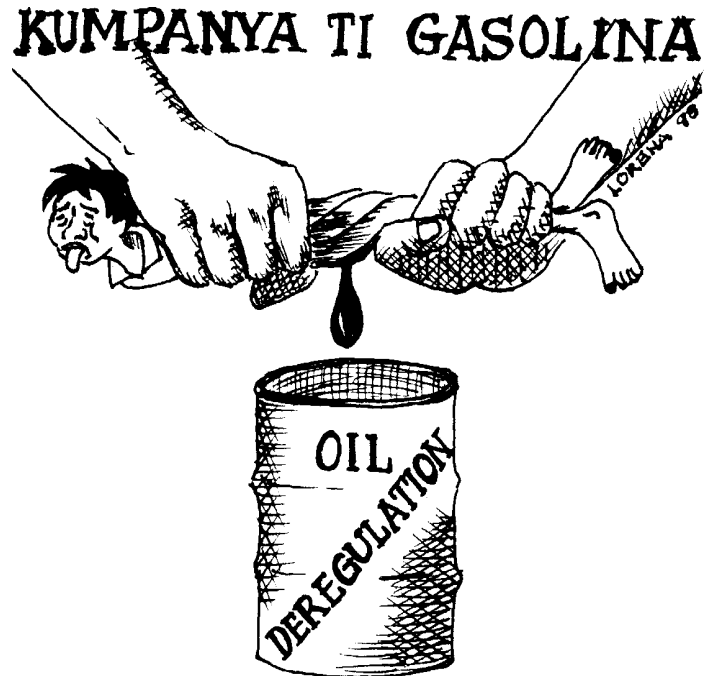
Iti ababa a sarita, awanen ti biang ti gubyerno no kayat dagitoy kumpanya ti gasolina nga ingato ti presyo ken agganansya ti dakkel ditoy Pilipinas.

No kwentaen tayo ti ganansya dagiti agdama a tallo a kumpanya ti petrolyo -- Petron, Shell, ken Caltex -- a P2.00 kada litro ti ganansya da, agarup P108 milyon kada aldaw ti ganansyaen da. Wenno P4.5 milyon/oras wenno agarup P40 bilyon iti maysa a tawen ti mapestes ti kartel ti gasolina iti umili a Pilipino. Saan pay a maibilang ditoy dagiti adu nga insentibo¹ a maal-ala da iti gubyerno.

Agsipud ta saan met nga aggunay ti industriya ken transportasyon no awan ti petrolyo, nalaka laeng a makaidiktar ti IMF ken dagiti imperyalista a kompanya. Naparpardas met nga inaprubaran ti rehimen a Ramos daytoy a diktar. Idi damo, kondisyon manen iti pautang ti rason ti linteg ti deregulasyon. Pinirmaan ni Heneral Ramos daytoy idi Marso 1996.

Napigsa ti protesta ti umili laban iti linteg ti deregulasyon. Naangay dagiti protesta ken welga laban iti panagngato ti petrolyo iti intero a pagilian. Napilitan ti Korte Suprema nga ideklara ti linteg nga aglabsing iti konstitusyon ti rehimen idi Pebrero, 1998.

Ngem imbes a waswasen ti linteg ti deregulasyon, pinabaliwan ti rehimen ti linteg tapno ad-adu ti ganansya dagiti imperyalista a kompanya. Idi Pebrero, inkamakam ti Konggreso nga inaramid ti baro a linteg. Napirmaan

ti baro a linteg ti deregulasyon. Ipampannakkel ni Heneral Ramos a daytoy ket mangbenepisyo iti Pilipinas agsipud ta ad-adu kano a kumpanya ti gasolina ti agnegosyo iti Pilipinas.

Agpayso, ad-adu nga alimatek ti sumrek a mangsusop ti dadakkel a ganansya. Ad-adu a buaya ti nalakan a mangidiktar ti presyo ti petrolyo a kanayon met a ngumato. Ad-adu a buaya ti aglemmes iti adu a dolyar, bayat a dagiti Pilipino ket agpapairut ti sinturon iti bisin ken pannakagundaway. ★

¹ insentibo - dagiti pabor a maala dagiti kompanya ti petrolyo kas iti nababa a buwis iti import, iti ganansya, panagpautang dagiti bangko ti gubyerno ken ti Oil Price Stabilization Fund (OPSF)

***\$45.4 BILYON UTANG TI PILIPINAS,
P25,000 UTANG TI KADA PILIPINO***

Iti uneg ti innem (6) a tawen, ninayunan ti rehimen a Ramos ti utang iti ruar ti Pilipinas iti \$11 Bilyon. Agarup \$45.4 bilyon ti utang a no bingayen iti 72 milyon Pilipino ket agbalin a P25,000 ti utang ti kada Pilipino. Iti laeng 1997, nasurok \$1.1 bilyon ti imbayad ti Pilipinas iti interes dagiti utang.

Nagbayad ngaruden ti gubyrno, saan latta a nakissayan ti utang. Nanayunan pay ketdi ti interes ti utang. Adayo a dakdakkal pay ti imbayad tayo ngem ti naala tayo a nayon manen nga utang a \$890 milyon.

Nayon a rigat ti ipaay ti dakkel nga utang a dolyar ti Pilipinas. Dagiti imperyalista a bangko ket nakarkaro pay ngem dagiti 5-6 nga agpautang a nangato nga interes ken adu a nadagsen a kondisyon ti maipakat tunggal umutang ti gubyrno. Nalaka laeng a diktaran dagiti imperyalista a bangko nga agpapautang kas iti IMF-WB ken imperyalista nga institusyon ti rehimen tapno

TAWEN	Utang ti Pilipinas	Utang ti Kada Pilipino
1986	\$ 26 B	P 12, 108.00
1992	\$ 29 B	P 15, 900.00
1997	\$ 45.4 B	P 25,000.00

sumurot daytoy iti kontra-umili, maka-imperyalista ken mananggundaway a patakaran da.

Lallalo a mabekkel dagiti umili a Pilipino iti nangato a presyo ti magatgatang, nangato a buwis, nababa a sweldo, pannakailako ti nailyan a tawid, panangitambak ti produkto dagiti imperyalista, nawaya a panagserrek dagiti imperyalista a negosyo, kdp. Amin dagitoy ket diktat dagiti imperyalista tapno makautang manen ti Pilipinas.

Inggana agtultuloy ti pannakaigalot ti agdama a gubyrno iti sistema a pang-ekonomya ken pampinansya dagiti imperyalista, agtultuloy a mailumlom ti Pilipinas iti umad-adu nga utang. ★

***PANAGBISIN ITI MINDANAO AGTULTULOY,
PROTESTA DAGITI MANNALON NAIWAYAT***

Naiwayat ti protesta dagiti mabisbisinan a mannalon idia Mindanao laban iti rehimen nga US-Ramos. Tallo nga aldaw a piket ti napasamak iti sango ti bodega ti National Food Authority (NFA) idia Kidawapan, Cotabato idi Mayo 5-8. Nagprotesta dagiti kameng ti Kilusang Magbubukid ng Pilipinas (KMP) ken Bagong Alyansang Makabayan-Cotabato chapter tapno dawaten nga ag-*relief* ti gubyrno kadagiti pamilya nga apektado. Agarup 240,000 pamilya iti innem a probinsya ti apektado iti nakaro a panagbisin.

Dinawat dagiti nagpiket ti dua a kaban a bagas kada pamilya manipud Abril inggana Hulyo, ken pautang a maimula a bukel kas *relief*. Nangited laeng ti 15.8 kilo kada pamilya ti Department of Social Welfare and Development (DSWD) idi Abril 13. Kinuna pay ti Presi-

dential Action Center (PAC) nga awanen ti mauray pay a *relief* dagiti maseknan gapu ta awan kano ti kwarta ti gubyrno.

Ngem, agtultuloy ti nakaro a panagbisin iti Mindanao gapu iti tikag. Dinawat manen dagiti mannalon ti taraon aglalo idi adda 37 natay iti panagkaan ti *kayos* (kamote nga adda sabidong na a masarakan iti bambantay). Mapilitan nga agsapul ken mangan ti kayos dagiti mabisinan tapno mapedped ti bisin da.

Iti negosasyon iti KMP ken BAYAN, inkari ti PAC, DSWD ken NFA nga ited da ti maysa a sako a bagas kada pamilya iti uppat a bulan. Ngem imbaga dagiti nagpiket nga agsubli da nga agprotesta no saan nga ited ti gubyrno ti *relief* da a bagas. ★

DAMAG INTERNASYUNAL**AGSAKSAKNAP TI PROTESTA ITI INDONESIA**

Agsasaruno a panagtignay ti ar-aramiden dagiti etudyante ken titser manipud iti nadumaduma nga ekwelaan iti Indonesia kas protesta iti kumarkaro a kinarigat iti pagilian da. Kadagitoy a panaggaraw ket direkta a singsingiren da ti diktador a ni Suharto ken dagiti patakaran na a gapu ti panagsuwek ti kabiagan ti umili nga Indones.

Manipud Pebrero 1998 ket dumakdakkal a bilang dagiti estudyante ken titser ti lumalaok iti demonstrasyon. Idi Marso, 10,000 ti namobilisa manipud iti Gadjah Mada University iti syudad ti Yogyakarta. Pinalikmutan da ti eskwelaan ken nagkankanta da ti progresibo a kanta ken impukkaw da ti “Ibaba ti Presyo! Ikkaten ni Suharto!” Ingiddan da ti panagtignay bayat nga agsapsapata ni Suharto para iti maikapito beses a panagturay na kas presidente. Ni Suharto ket presidente ti Indonesia manipud 1966.

Naranggas a winara dagiti pulis ni Suharto dagiti agprotesta nga estudyante

Sumagmamano nga aldaw sakbay daytoy, adda 10 estudyante a naaresto kalpasan a buraken dagiti pasista ti mobilisasyon da.

Idi Abril, dagiti estudyante met manipud iti Airlangga University iti Surabaya ti nangiwayat ti demonstrasyon da. Ngem sakbay a makaruar da iti kampus da ket nagusar ti *tear gas* ken *water cannon* dagiti pulis ken militar. Mano pulo a demonstrador ti nasaktan iti insidente.

Rinibribo nga estudyante manipud iti Adhi Tama Institute of Technology iti Surabaya ti nagmartsa agturong iti kaasideg a Putara Bangas University. Bayat nga agmartsa da, agpukpukkaw da ti “Reporma wenno Gubat!”, “Isango iti Umili ni Suharto!”.

Kagiddan daytoy, nagprotesta met dagiti estudyante ken titser iti Bogor, Bandung ken Banjarmasin. Nasao ti maysa a lider a Muslim a saanen a mapasardeng dagiti protesta. Uray no agusar ti ranggas ti gubyrno kontra kadagiti demonstrador.

Ti puntirya ti nagsasaruno a demonstrasyon kadagiti eskwelaan ket ti agtultuloy a panagkaro ti krisis pang-ekonomya ti Indonesia.

Naigiddan daytoy a krisis iti panagsuwek ti ekonomya ti dadduma pay a pagilian iti Asya idi tengnga ti 1997. Ti balor ti kwarta da, ti Rupiah, ket natnag iti

Adu nga ubbing ti nagsakit gapu iti bisin iti Mindanao

70% kumpara iti balor daytoy idi Hulyo 1997. Naglobo ti bilang ti awanan ti trabaho ken ngimmato ti presyo dagiti gagatangen iti uppat a daras (300% a pananggato). Adu dagiti bangko ken negosyo a nalugi ken nagserra. Ken idi Mayo laeng ket ngimmato ti presyo ti gasolina inggana iti 50%.

Tapno makalung-aw kano ti ekonomya, ti rehimen a Suharto ket nagmayat iti pautang ti *International Monetary Fund (IMF)* idi Abril a US\$43 bilyon. Kas sukat daytoy, masapul nga ilako da dagiti dadakkel a korporasyon ti gubyrno iti pribado nga imbestor; ken ilukat da ti ekonomya da tapno makaserrek dagiti imperyalista.

No adalen, awan pakaidumaan daytoy iti patakaran ti pribatisasyon, liberalisasyon, ken deregulasyon nga ipatpatungpal ni Heneral Ramos, kas panagsurot iti bilin ti IMF ken *World Bank* (WB). Iti kasta ket awan ti makasolbar iti krisis pang-ekonomya ti Indonesia iti agdama. Manamnana ti ad-adu pay a protesta ti umili nga Indones bayat a kumarkaro ti kinarigat iti pagilian da.

Kadagitoy a pasamak iti Indonesia, napaneknekan manen ti kinahusto ti panagamiris ti Partido Komunista ti Pilipinas iti mapaspasamak a krisis ti lubong. Napaneknekan manen ti kinahusto ti linya na a nailian-demokratiko a rebolusyon kadagiti mala-kolonyal ken mala-pyudal a pagilian kas iti Indonesia. ★

[Bayat a maisursurat daytoy nga isyu, nagikikat ni Suharto kas presidente idi Mayo 21. Simmukat ni Bacharuddin Jusuf Habibie, ti dati a bise-presidente a taoan met laeng ni Suharto ken aso-aso dagiti imperyalista. Inggana tatta, saan pay a nagsardeng dagiti demonstrasyon dagiti estudyante, titser ken nakurapay iti syudad ken panagdawat ti reporma kas iti eleksyon.]

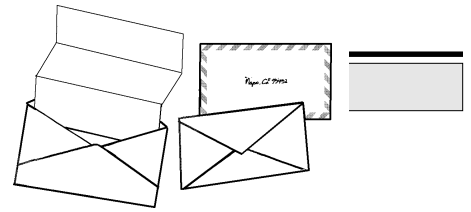
Dagiti Indones nga estudyante a mangkidkiddaw ti pannakaikkat ni Suharto

Ti Dangadang ket rebolusyonaryo a dyaryo tayo a rummuar kada tallo a bulan iti tarabay ti Partido Komunista ti Pilipinas (PKP). Dawaten mi nga ipatulod yo dagiti damdamag, komentaryo, kanta, iskit, daniw, drowing, kdpay a kayat yo a maipablaak. Kasta met a silulukat kami kadagiti dillaw, obserbasyon, ken singasing yo maipanggep kadagiti naisurat ditoy Dangadang.

Pagtitinnulongan tayo a padur-asen ti rebolusyonaryo a dyaryo tayo.

Ti dua a piso a presyo ti Dangadang ket bassit a boluntaryo a donasyon tapno masuportaran ti agtultuloy a panagruar ti dyaryo tayo.

Surat a Naggapu iti Sona ti Kalinga:**Kakadwa iti Dangadang,**

Naawat mi ti naudi nga isyu ti **Dangadang** nga inwaras mi kadagiti yunit ti NPA ken sumagmamano nga organisado a masa.

Kolektibo daytoy nga inadal ti yunit mi. Daytoy pay ti inusar mi para iti *literacy* dagiti kakadwa. Bayat nga agad-adal da nga agsurat ken agbasa, ad-adalen da metten dagiti isyu iti gimong tayo.

Dakkel ti tulong dagiti isyu a naipablaak iti tallo nga isyu ti dyaryo tayo aglalo iti propaganda maipanggep iti kasasaad ti gimong ken dagiti umili. Komprehensibo ti pannakatalakay dagiti isyu. Adu ti ilustrasyon ken nalaka a maawatan. Ngem adda laeng sumagmamano a nauneg a termino a saan mi a dagus a maawatan. Adda met acronym a saan a naisurat ti kayat na a saoen -- *CPF* ken *CCAGG* -- iti Oktubre -Disyembre 1997 isyu.

Kayat dagiti kakadwa ti **Manuel**. Ababa ngem nabagas ti linaon ti komiks. Masansan nga isu ti makaala a dagus ti atensyon ti kakadwa.

Iti artikulo a “*Ka Lorena*”, saan laeng a personalidad ti naisarming ngem ket di kolektibo a kapadasan ti estudyante. Kuna ngarud dagiti kakadwa, “*Sinnoman nga estudyante (dati man wenno iti agdama) ti makabasa ket makita na ti bagi na iti kapadasan ni Ka Lorena.*” Nayon a panangparegta iti kabataan daytoy nga artikulo, aglalo iti panangsungbat iti panawagan a sumampa iti Hukbo.

STR,

Ka Luisa

Surat a Naggapu iti Abra:**Kakadwa,**

Nabara a kablaaw!

Kayat mi nga ibingay ti sumagmamano a komentaryo ken singasing para iti **Dangadang**:

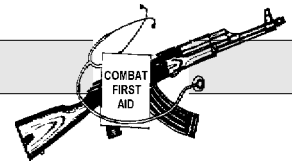
1. Nakatulong dagiti datos para iti trabaho ti propaganda ken mangpabagas ti opinyon. Naipangato met ti kakadwa ti *morale* da iti agtultuloy a panagtignay gapu iti naadal iti napalabas ken agdama a kasasaad ti rebolusyonaryo a tignayan. Mayat pay daytoy a *reference*.
2. Kayat mi koma a matalakay iti sumaruno nga isyu ti **Dangadang** dagiti sumaganad:
 - a. implikasyon kadagiti mannalon ti *GATT* ken dagiti linteg maipanggep iti daga;
 - b. pakasaritaan ti dangadang ti mannalon iti Cordillera;
 - k. panagusar ti *HYV* ken epekto iti mannalon.
3. Mabalin koma nga adda uray maysa nga artikulo ni Jose Maria Sison, wenno ababa a sinurat ni Karl Marx wenno V.I. Lenin.

Daytoy pay laeng ti maibingay mi. Agbiag!

Para iti balligi ti MNTP,

Ka Bruce

*Agyaman kami iti impatulod yo a surat. Nalawag a naliwayan mi ti nangikabil ti kayat a saoen ti **Cordillera People's Forum (CPF)** ken **Concerned Citizens of Abra for Good Government (CCAGG)**, dua a repormista a grupo iti Cordillera. Dawaten mi nga ituloy yo ti panagbantay kadagiti kamali iti pannakaisurat ti dyaryo, aglalo no linya ken patakaran ti biddut mi. Dakkel ti tulong dagitoy patulod yo a singasing, dillaw ken kontribusyon iti panangpadur-as ti dyaryo tayo. Agbiag kayo! - **dagiti staff ti Dangadang***

KAMURAS

ni Kaira Pag-asa ken Greg dela Paz

Ti *kamuras* ket makaalis a sakit. Maiyalis daytoy babaen ti pagangsan, kas iti panangsang-ab iti tupra, panagbaen wenno sang-aw dagiti addaan kamuras. Maiyalis met daytoy babaen ti deretso a panangsagid ti kudil dagiti addaan pantal na. *Virus* ti makagapu iti sakit a kamuras. Kadawyan a maakaran iti sakit a *kamuras* dagiti ubbing nga agtawen ti maysa inggana lima. Tinawen nga adda epidemya iti pagilian tayo ken kadawyan a mapasamak daytoy iti bulan ti Marso inggana Hulyo.

Iti Pilipinas, ti kamuras ket maysa a kangrunaan a gapu ti ipapatay ti ubbing. Agpayso met daytoy kadagiti dadduma pay a nakurapay a pagilian a pada ti Pilipinas. Awanen ti epidemya ti kamuras kadagiti kapitalista a pagilian kas iti US.

Adda programa ti gubyrno a mangted ti bakuna kadagiti maladaga ken ubbing tapno malapdan koma daytoy a sakit ngem saan nga epektibo gapu ta adu latta met ti matmatay nga ubbing no tiempo ti epidemya. Kurang ti panangited ti innadal tapno maawatan a nalaing ti kinapateg ti panaglapped ti kamuras. Importante a panglapped ti kamuras malaksid iti bakuna, ti umno a nutrisyon.

Adda tallo a klase ti sakit a kamuras:

- kamuras (measles/Rubeola)
- kamuras a German (German measles/Rubella/Three-day measles)
- kamuras ti maladaga (Roseola Infantum/Baby Measles)

Sinyales ken Sintomas ti Kamuras:

KLASE ti KAMURAS	Umuna a Sintomas	Itsura ti Pantal	Dadduma pay a Pakailasinan
Kamuras	3-4 aldaw a panaggurigor; panaguyek, aglaladot, makasarsarwa ken kamata	Nalabaga a pantal nga agrugi iti rupa, likod ti lapayag, tengnged, karabukob, nga agwaras iti intero a bagi. Ti pantal ket rumuar laeng kalpasan ti 2-3 aldaw a panaggurigor. Agkuplat ti pantal kalpasan ti 5-6 aldaw.	> agletteg ti salsalamagi (kulane) > adda ti makita a puraw a babassit a pantal iti uneg ti ngiwat ti ubbing no agnganga. Malasin daytoy 2 aldaw sakbay nga agrugi dagiti pantal iti rupa ken tengnged.
Kamuras a German	Awanan unay ti napeggad a sintomas. Addaan nababa a gurigor ken kasla agpanateng ti sintomas.	Adda met laeng ti rumuar a nalabaga a babassit a pantal. Agrugi iti rupa, karabukob. Maawan a dagus ti pantal kalpasan ti 2-3 aldaw ken saan nga agkuplat dagiti pantal.	kas iti Kamuras
Kamuras ti Maladaga	Biglaan a nangato ti gurigor ti maladaga iti uneg ti 2-3 aldaw.	Adda babassit a nalabaga iti rupa ken karabukob a maawan kalpasan ti 1-2 aldaw. Saan met nga agkuplat ti pantal ken babassit dagitoy kumpara iti kamuras.	kas iti Kamuras

Ti kadawyan a makagapu ti epidemya ken napigsa a komplikasyon ket ti kamuras. Isu ti idetalye tayo iti daytoy a seksyon.

Komplikasyon:

- Pulmonya - daytoy ti kadawyan a komplikasyon ti kamuras kadagiti ubbing
- Problema iti Sistema ti Nerbo - panagsarwa, kombulsyon, kasla agkissiw ti ubing, permanente a pannakadangran ti utek ti ubing
- Impeksyon ti uneg ti lapayag (durek)
- Sarot - nakarkaro kadagiti kurang ti nutrisyon na
- Kadagiti masakog, saan a palubosan a maakaran ti kamuras a German aglalo iti umuna a tallo bulan ti sikog. Mabalin a maipasngay ti ubing ngem adda problema na iti puso, deperensya ti panagkita ken madangran dagiti organo kas iti dalem, pali, kdp.
- Impeksyon wenno lumteg ti utek - kombulsyon, paralisis, saan a pannangan wenno agsuso ti ubbing

Pananglapped Wenno Prebensyon:

Bakuna para iti Kamuras - daytoy ti pinaka-epektibo tapno malapdan ti panagwaras ti kamuras. Maited ti bakuna no adda 8-14 bulan ti maladaga tapno saan da a maakaran. Ti proteksyon ti maladaga nga aggapu iti ina ket agbayag inggana 6-7 bulan laeng. Mabalin met a mabakunaan dagiti ubbing siyam a bulan ken nasurok pay no la ketdi saan da pay a nagkamuras. Umanay ti maminsan a panagbakuna a manglapped ti kamuras, ngem tapno makasigurado, ikkan manen ti bakuna no maysa tawen ken innem a bulan ti ubing.

No nagkamurasen, saan a masapul ti bakuna gapu ta maminsan laeng nga agsakit ti tao iti kamuras. Malaksid laeng no sabali a klase ti kamuras ti makagapu.

Umno a Nutrisyon - nasaysayaat a bantayan ti nutrisyon ti ubing ta dakdakkal ti porsyento nga agtinnag iti komplikasyon no kurang ti nutrisyon da.

Panangagas

Ti panggep ti panangagas ket tapno maliklikan nga agtinnag iti komplikasyon dagiti agkamuras.

- Paracetamol wenno aspirin - para iti gurigor ken sakit ti ulo.
- Painanaen ti ubing iti uneg ti balay bayat nga agkamuras.
- Antibiotics - agsipud ta *virus* ti makagapu iti kamuras, awan serbi ti antibiotics a pangagas ditoy. Maited laeng daytoy no addaan pulmonya, panagdurek wenno naimpeksyon ti pantal gapu iti panagkudkod ti ubing
- Umno a taraon - pakanen ti nasustansya wenno umno a taraon dagiti ubbing tapno tumulong a mangpapigsa ti resistansya
- Siguradoen a nalinis ti ubing. Ikkan ti pulbos ti pantal tapno saan unay a nagatel. Kitaen a saan a kudkuden ti ubing ti pantal ta no madunor pagrugian ti impeksyon daytoy.
- Ikkan ti adu a panagayat ken panagtaripato ti ubing a masakit. Saan a maka-oberdos ti panangaywan ken panangayat iti ubing. ★

Awis ti Nalabaga a Mannakigubat

Maysa a Daniw ni *Micaela Gabriel*,
agtigtignay iti Ilocos Sur

Ti pudot ti bigat ket awanan saririt
Nga ikabkablawa ti naliday nga init
Kas met ti awan ay-ayo
A nangitulod ti narungsot a bagyo
Ngem...
Saan dakam a malapdan
Gurruod, kimat ti daya ken amianan
Ket agturong kam' kadagiti tallaong
Purpurok dagiti mannalon
Kas met ti saan a malapdan
Panangbatok ti tudo a nailiwan
Ken daga kayat na a maagkan

Umayka, agtutubo
Iti ilik a naikulbo
Sumurot ka innakam danggayan
Magna ti napitak a dalan,
kabambantayan
Bay-am a makiandingay ti tugtugot
tayo
Kadagiti baddek ti nuang a
sumarsaruno
Ibatbati na daya ti maysa a palagip
Ti panunot tayo intay itukit
Ibelleng ti pagam-amakan
Dikay agbuteng, didatay masurotan
Ta bigla tayto a mapukaw
Alun-onen ti sipnget, kabusor ket
maulaw

Ket dumteng tay iti pagtaengan
Ti tao a kadawyan
Ngem agdamdamili ti sangalubongan
Kumatok tay kadagiti ruangan da
Nabara a kablaaw idanon kadakuada
Mabalin a saandatay nga am-ammo
Ngem iyam-ammo tay ti bagbagi
tayo
Di agpatingga ti nagnagan laglagipen
Inggana't indatay arakupen
Gapu ta naammuan da ngaruden
A datayo gayam
Ket isuda met laeng.

FELIX
INSURENTE
HIDALGO

Manuel

